

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20—

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 30

Podružnice:

Maribor, Barvanska ulica
št. 1. Tel. št. 22

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti, čakov.
zavodu šte. 11.842

Ljubljana, 18. oktobra.

Demokratska stranka je danes po svojih zaupnikih v glavnem volilnem odboru proglasila svojo kandidatsko listo za ljubljanske občinske volitve. Sigurno je, da bodo najširši krogi pristave stranke sprejeli to listo z enodušnim odobravanjem.

List je predvsem dokaz notranje moči demokratske stranke, ki združuje, zvesta svojemu programu, v svoji organizaciji vse stanovne. Sestavljali jo niso konvencijali kakšnih »merodajnih« gospodov, temveč nastala je izključno na osnovi predlogov krajevnih in strokovnih organizacij, ki so izbrale svoje najboljše moške, da uveljavijo svoje sile in sposobnosti v bodoči upravi Ljubljane. Ona predstavlja resnično voljo ljubljanske demokracije.

Demokratska lista je v več ozirih značilna. Predvsem je ona dokaz, kako so ljudi napadi nasprotnikov utrdili sozidnost somišljenikov ter vzbudili mnoge nove sile. Poleg preizkušenih starih borcev za napredno jugoslovansko idejo vidimo na listi celo vrsto novih moči, katerih dragocena pomoč bo stranko vzposobila za smoteno in vztrajno komunalno delo.

List uveljavlja tudi načelo, ki ga je stranka osvojila za delo v občini, da na magistratu ni mnogo mesta za politiko, temveč je tam predvsem torišče gospodarskega in socialnega udejstvovanja. Ljubljanski občinski svet ne bo imel posla z revizijo ustave, temveč z ljubljanskimi cestami, mestno aprovizacijo, komunalnimi, socialnimi in kulturnimi napravami, z delom za razvoj in napredek naše prestolice. Imena kandidatov so tudi dokaz, v kateri smeri se hoče demokratska stranka udejstvovati. Ni dvoma, da kaže demokratska lista v tem oziru precejšen korak v levo. To je smer čistega demokratskega programa. Razčiščenje zadnjega časa je stranko razbremenilo ter ji omogočilo, da pokaže svoje prave lice. Po svojem programu je demokratska stranka stranka malega človeka in njena ljubljanska kandidatska lista to sedaj pred celim svetom javno posvedočuje. Marsikateri akcija v prid širokim slojem ljubljanskega prebivalstva bo v bodoče lažja, nego je bila nekdanj, ko je stranka morala upoštevati mnoge ozire. S posebno odločnostjo bo mogla zastopati interese najširših krogov ljubljanskega konsumenta.

List je tudi krasen dokaz discipline, ki vlada v stranki, in neokrnjenega zaupanja, ki ga uživa vodstvo stranke pri pristajalcih. Na čelo se je postavil eden najodličnejših mož naše Ljubljane, profesor Vidmar, in v pravi demokratski harmoniji se vrstijo uslužbenci in gospodarji, učenjaki poleg priprostih delavcev, posebno številno pa zastopniki javnih in privatnih nameščencev ter naprednega obrtništva. Najboljša imena so med njimi, moške, ki uživajo zaupanje ne le pri lastnih somišljenikih, temveč v najširših vrstah ljubljanskega prebivalstva.

V njihovem imenu je danes poudaril profesor Vidmar, da so sprejeli s ponosom kandidaturu demokratske stranke ne le iz čuta dolžnosti napram njej temveč tudi, da posvedočijo v času, ko so iz lastnih vrst vstali nasprotniki, neomajno zvestobo napram JDS.

Razglasitev liste je končno nov dokaz izvrstne organizacije demokratske stranke, ki je storila svoje odločitve, ko še drugi s težavo in muko sestavljajo in zbirajo skupaj svoje kandidate. Kandidatna lista JDS je najboljši odgovor vsem protivnikom, ona energično preseka vse intrige. Ona je poročstvo demokratske zmage.

Za zboljšanje železniskega prometa

Minister Zerjav za odpusne železničarje Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Včeraj se je vršila v prometnem ministrstvu konferenca, katere se je udeležil tudi minister za socialno politiko dr. Zerjav in na kateri so razpravljali o zastoji železniskega tovornega prometa v Sloveniji, pri čemur je področju zagrebske direkcije ter o gmočnih razmerah železničarjev. Minister dr. Zerjav je zahteval, da se v pripravi prometne nedostatke ter je zlasti poudarjal, da se bo po dobavi mnogostevilnih novih in popravljenih lokomotiv, po razširjenju zagrebskega kolodvora ter po prejemu reparacijskih vagonov promet bistveno saniral. Prometni minister pričakuje, da bo promet meseca decembra urejen.

Demokratska kandidatska lista za ljublj. občinski svet

UNIV. PROF. DR. MILAN VIDMAR NOSILEC LISTE.

Ljubljana, 18. oktobra. Nocoj je glavni odbor JDS soglasno odobril sledečo kandidatsko listo demokratske stranke za ljubljanske občinske volitve:

1. Dr. Milan Vidmar, vseučiliški profesor (nosilec liste);
2. Josip Turk, posestnik;
3. Anton Likozar, nadučitelj;
4. dr. Fran Tominec, odvetnik;
5. Fran Kavčič, gostilničar in posestnik;
6. Josip Bekš, davčni nadupravitelj;
7. Rihard Tory, trgovski poslovodja;
8. Anton Merljak, predsednik društva stavb. delavcev;
9. Miro Luznar, poštni nameščene;
10. Mihael Srakar, delovodja;
11. dr. Tone Šapilja, inšpektor min. agrarne reforme;
12. F. Ks. Stare, slikarski mojster in hišni posestnik;
13. Simon Praprotnik, mizarjski mojster;
14. Alojzij Acceto, stavbenik in posest.;
15. Ivan Bajželj, posestnik v Šiški;
16. Franc Tumpel, predsednik društva paznikov;
17. Vinko Janežič, poštni kontrolor;
18. Peter Šterk, trgovec;
19. dr. Zivko Lapajne, viš. okrajni zdravnik;
20. Franc Planinšek, žel. nadzornik;

21. Josip Prime, hišni posestnik in pre-kajevalec;
22. ing. Viktor Turnšek, podjetnik;
23. Ivan Gjud, brivski mojster;
24. Anton Bervar, želez. nadsprevodnik;
25. dr. Dinko Puc, odvetnik;
26. Edvard Roš, invalid;
27. dr. Jože Bohinjec, zasebni uradnik;
28. Anton Bončar, gostilničar in posest.;
29. Miroslav Urbas, trgovec;
30. Gvido Gullč, inženjer;
31. Leon Maccoratti, progovni mojster;
32. Franc Vrhovnik, profesor;
33. Ladislav Stih, knjigovodja;
34. Josip Zamljen, čevljiarski mojster;
35. Ivan Tome, železniški poduradnik;
36. Josip Bizjak, krojaški mojster;
37. Josip Lovše, stražmojster v pok. in posestnik;
38. Alojzij Tavčar, stavbenik;
39. dr. Josip Plemelj, vseučiliški prof.;
40. Franc Verbič, trgovski sotrudnik;
41. Ferdinand Ham, posestnik;
42. Franc Martinšek, pošt. poduradnik;
43. Franc Breskvar, posest. in gostil.;
44. Ivan Jeranič, kleparski mojster;
45. Josip Gaberjevič, želez. nadpaznik;
46. dr. Pavle Pestotnik, profesor;
47. Karl Zerjav, želez. paznik;
48. Franc Štrakelj, rač. uradnik;
49. Ivan Jakopič, knjigovez;

Vprašanje skupščinskega predsednika

POSVETOVANJA KLUBOV. — ZA IN PROTI DR. RIBARJU.

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Kakor doznava vaš dopisnik, se bodo sestali jutri zastopniki vseh parlamentarnih skupin, ki bodo sestavili listo za predsedništvo narodne skupščine. Zemljoradniški klub se bo udeležil tega sestavljanja le v slučaju, ako se bodo radikalni izjavili proti dr. Ribarju. V tem slučaju bi zemljoradniki ponovno predlagali kandidaturu Voje Laziča. Klerikalni klub bo imel jutri sejo, na kateri bo določil dva člana, da se bosta pogajala z zastopniki ostalih klubov o kandidaturi predsednika. Kakor doznava vaš dopisnik, bodo klerikalci kot močna opozicijska skupina zahtevali enega podpredsednika.

RADIKALCI ODKLANJAJO KANDIDATURO DR. RIBARJA.

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Radi predsednika narodne skupščine, ki se ima na novo voliti dne 20. oktobra, je nastal težaven položaj. Radikalna stranka je v tajni seji sklenila, da ne pripusti kandidature dr. Ribarja, ker se je kot predsednik onemogočil s tem, da je prisostvoval zagrebskemu kongresu, kjer se je govorilo o reviziji ustave in se je čula neugodna kritika onih strank, ki so glasovale baš za njega kot predsednika narodne skupščine. V radikalni stranki vlada sploh veliko ogorčenje proti onim politikom, ki so bili na zagrebskem kongresu.

MUSLIMANI ZA DR. RIBARJA.

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Jutri dospe v Beograd dr. Mehmed Spaho, ki se bo s svojim poslaniškim klubom posvetoval o sestavi kandidatske liste za predsednika narodne skupščine. Skupina dr. Spaha ne bo kandidirala za predsednika nobenega člana, temveč bo glasovala za dr. Ribarja, ker odobrava njegovo postopanje.

POVRATEK PREDSEDNIKA RIBARJA.

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Danes je dospel semkaj dr. Ivan Ribar, predsednik narodne skupščine, ki je bil v Karlovcu na pogrebu svoje matere.

Rekonstrukcija vlade koncem mesca

PAŠIČ O VLADNI KRIZI. — OBNOVLJENJE DANAŠNJE KOALICIJE S SKRAJŠANIM DELOVNIM PROGRAMOM.

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Na zadnji seji ministrskega sveta je izjavil ministriški predsednik Pašić, da njegova stranka še ni dovršila debate o vladni krizi, ker so razmere tudi po sklepu demokratskega glavnega odbora ostale nejasne, in da je vsled tega smatrali, da se nahaja vlada v stanju latentne krize. Vprašanje pa se more rešiti šele okoli 1. novembra, ker bi bilo neugodno, če bi se proslava zmage v Kumanovem in češko-slovaškega osvobodjenja vršila v znaku vladne krize.

Sodna imenovanja

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Z najvišjim ukazom od 14. oktobra je bil imenovan za podpredsednika okrožnega sodišča v Mariboru dyorni svetnik Josip Pon, za višjega sodnega svetnika v Mariboru dr. Ivan Modic iz Ljubljane, za viš. sod. svetnika pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani pa Albert Levičnik. Sodnijska imenovanja nižjih razredov sledi v kratkem.

V pravosodnem ministrstvu je dogotovljena nova naredba o odvetniški in notarski tarifi za Slovenijo in Dalmacijo, v kateri se upoštevajo želje odvetnikov in notarjev.

KOREKTURA PROSVETNEGA PRORAČUNA ZA SLOVENIJO.

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Na intervencijo ministra dr. Zerjava je finančni minister dr. Kumanudi odredil, da naj se pripravi predlog za popravilo prosvetnega proračuna za Slovenijo, s katerim naj se določijo postavke za nadure profesorjem ter za honorar za poučevanje prostih predmetov. Predlog pride pred finančni odbor. Ako bo ta pristal na korekturo, bo to vprašanje rešeno z objavo v »Službenih Novinah«. Ako bi finančni odbor na korekturo ne pristal, bo vlada predložila zadevo narodni skupščini.

Seja narodne skupščine

BENINOVA AFERA ODSTAVLJENA Z DNEVNEGA REDA.

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Na današnji dopoldanski seji narodne skupščine, ki ji je predsedoval podpredsednik Vujičić so po prečitani zapisnika zadnje seje, prošnji in pritožbi, sledila razna vprašanja poslancev na posamezne ministre, ki pa so bila lokalnega značaja. Nato je posl. Pečić kot predsednik imunitetnega odbora protestiral proti temu, da poročila imunitetnega odbora ne prihajajo na dnevni red. Zatem je bila seja prekinjena. Nadaljevala se je popoldne ob 5. uri. Posl. Divac je čital poročilo odbora devetorice o Beninovi aferi, nakar je govoril poslanec Benin sam, ki je tožil, da se je v narodni skupščini vdomačilo, da poslanci zlorabljajo svobodo govora v to, da drug drugega obrekujejo, ne da bi imeli kake dokaze. Očitek posl. Savića je padel sicer v momentu afekta, vendar pa z vidno tendenco. Časopisje, ki je željno senzacij, je to stvar še bolj napihnilo. Po kratkem intermeu, povzročenem po prepiru med Beninom in Ivaničem je posl. Todor Lazarevič

predlagal, naj skupščina preide na dnevni red, ker je iz vsega dogodka razvidno, da se je pripetil pri časi vina. Z njim je poslanec Savić zelo ogorčeno govoril o Beninu, potem pa poslanec Stanković, ki je v svojem govoru rekel, da je bil Niša Popadić plačan, da glasuje za vidovdanske ustavo. Popadić je Stankoviču razburjen odvrnil, pa je prišlo zopet do rabuk.

Nato je odredil predsednik glasovanje o predlogu Todor Lazareviča; predlog je bil sprejet.

Zbornica je prešla na drugo točko dnevnega reda: Poročilo odbora za pre-tres zakona o administrativni razdelitvi zetske oblasti. Poslanec Čubrovic je kot poročevalec prečital zakonski predlog, nato pa je bilo poimensko glasovanje. Glasovalo je 129 poslancev za, proti pa 20 poslancev.

Predsednik je nato zaključil sejo ob 20. uri in odredil prihodnjo na jutri ob 10. uri dopoldne. Na dnevnem redu jutrišnje seje so interpelacije.

Težkoče orijentske mirovne konference

KRAJ IN ČAS ŠE VEDNO NISTA DOLOČENA. — ANGLIJA VABI NA PREDKONFERENCO ZAVEZNIKOV.

London, 18. oktobra. (Izv.) Lloyd George je povabil Francijo in Italijo, da pošljeta za 20. oktobra v Pariz ali London strokovnjake, ki naj preučirajo vsa vprašanja, ki pridejo na razgovor na mirovni konferenci. Italija je ta predlog že sprejela, Francija pa še ni odgovorila. Kraj in čas za orijentsko konferenco strokovnjakov še ni določen. Pogajanja trajajo dalje. Francija za enkrat še ni odločila nobenih delegatov.

Priprave za turško-grški sporazum niso niti toliko napredovale, da bi bil določen kraj posvetovanja. Francija, An-

glija in Italija so se zedinile, da se Smirna kot kraj konference odkloni.

KEMAL BO PROGLASIL PROHIBICIJO?

Pariz, 18. oktobra. (Izv.) Poročevalec »Journal des Debats« javlja iz Carigrada da namerava Kemal-paša baje pri svojem prihodu v Carigrad prepovedati točenje alkoholnih pijač. Francoski trgovci so predložili trgovskemu uradu za Levanto in francoski trgovski zbornici popise svojih zalog, da čuvajo svoja prava, če bi Kemal-paša res izvršil svoj namen.

Pred podpisom konvencije z Italijo

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Vlada je odposlala v Rim posebnega kurirja, ki bo izročil našemu poslaniku v Rimu pismeno pooblastilo, da lahko podpiše konvencijo z Italijo.

Uradniška pragmatika

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Na današnji seji pododboru zakonodajnega odbora je bilo v uradniškem zakonu sprejeto četrt poglavje, kakor ga je predlagala sekcija. Razen tega je bil sprejet tudi predlog o stanovanjskih dokladah za one, ki imajo stanovanje v naturi in o minimalnih rokih, ki jih mora prebiti vsak uslužbenec v nižjih skupinah, da more napredovati v višje skupine. Prihodnja seja bo jutri.

Valutne konference

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Včeraj popoldne se je vršila v finančnem ministrstvu seja, katere so se udeležili finančni minister, minister za socialno politiko in oba pomočnika finančnega ministra. Razpravljali so o novo nastali situaciji zaradi dviga dinarja na evriški borzi. Jutri popoldne ob 17. uri bo na beograjski borzi seja, ki jo je sklical pomočnik finančnega ministra g. Plavšić in katere se bodo udeležili zastopniki trgovskega združenja, industrijski in gospodarski krogi ter uvozniki in izvozniki. G. Plavšić bo na tej seji razložil načela novega pravilnika o trgovini z valutami in devizami.

Wilson na smrtni postelji

Berlin, 18. oktobra. (Izv.) Po vesteh iz Washingtona se je zdravstveno stanje bivšega predsednika Wilsona v zadnjem času obupno poslabšalo. Paraliza napreduje rapidno in zdravniki ne upajo več na okrevanje. Bolezen se slabša od dne do dne; bolnik govori le še s težavo. Katastrofa se smatra za nelogično; mogoče jo je le še za kratek čas odgoditi, odvrniti pa ne več.

ZOPETNA KONFERENCA O JUŽNI ŽELEZNICI.

Dunaj, 18. oktobra. (Izv.) 8-Uhr Blatt piše, da se bo vršila konferenca o južni železnici v Rimu že prve dni novembra.

OROŽNIŠKE DOKLADE.

Beograd, 18. oktobra. (Izv.) Jutri ima finančni odbor sejo, na kateri bodo razpravljali o draginskih dokladah za orožnike. Razen tega bo finančni minister predložil razne druge predloge.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.08 — 0.085, Berlin 1.975 — 2.275, Budimpešta 2.33 — 2.63, Bukarešt 39 — 41, Milan 252 — 256, London 257.50 — 262.50, Newyork 62.50 — 63.50, Pariz 447.50 — 452.50, Praga 198.50 — 201.50, Sofija 41, Švica 1105 — 1115, valute: dolar 61.50 — 62.50, avstr. krone 0.082 — 0.088, češke 195.50 — 198.50, funti 255 — 260, levi 40, franki 437.50 — 442.50, drahme 125, madžarske krone 2.45, napoleoni 245, marke 2 — 2.30, leji 37.50 — 39, švic. franki 1095 — 1105, lire 246 — 250.

Banka za Primorje 139.
Trg. obrtna banka 62 — 62.50.
Brodsko banka 62.50 — 65.
Hrvatska eskomptna banka 169 — 170
Jugoslovenska banka 103 — 107.
Ljubljanska kreditna banka 200.
Prašedion 1075 — 1080.
Rečka pučka banka 70 — 72.50.
Slovenska eskomptna banka 175.
Srpska banka 150.
Eksplatacija drva 110 — 125.
Dubrovniška parob. družba 1225
Goranin 120.
Našička industrija drva 110 — 125
Gutman 315 — 325.
Slavonija 106 — 109.
Union 575 — 600.
Trboveljska premog. družba 275.

Beograd, devize: Berlin 2.20, Budimpešta 2.40, Bukarešt 39.25, Milan 260, London 279, Newyork 62.35, Pariz 466, Praga 204, Sofija 39, Švica 1150, Dunaj 0.0895.

Dunaj, devize: Zagreb 344.75 — 345.25, Beograd 1370 — 1381, Berlin 25.60 — 25.90, Budimpešta 29.20 — 29.30, London 327.40 — 328.440, Milan 3096 — 3104, Newyork 73.675 — 73.825, Pariz 2437 — 2443, Sofija 474.60 — 475.50, Varšava 6.85 — 6.95, Curih 13.560 — 13.590, valute: dolarji 73.250 — 73.550, levi 453 — 457, nemške marke 25.75 — 26.75, funti 3771.40 — 3783.40, fr. franki 5447 — 5475, lire 3062.50 — 3077.50, dinarji 1363 — 1367, poljske marke 6.65 — 6.95, leji 444 — 446, švic. franki 13.470 — 13.530, češke krone 2425 — 2435, madž. krone 28.95 — 29.15.

Curih, devize: Berlin 0.19, Newyork 543, London 24.20, Pariz 40.70, Milan 22.95, Praga 18, Budimpešta 0.215, Zagreb 2.60, Bukarešta 3.42, Sofija 3.80, Varšava 0.055, Dunaj 0.0074, avstr. žig. krone 0.0078.

Berlin, devize: Italija 12.124.75 — 12.152.50, London 12.888.90 — 12.891.10, Newyork 289.637 — 290.363, Pariz 21.672.85 — 21.737.15, Švica 53.383.15 — 53.516.85, Dunaj 3.98 — 4.02, Praga 9493.10 — 9516.90, Budimpešta 117.85 — 118.15, Sofija 1022.55 — 1027.45

Določitev kandidatov JDS za ljubljanski občinski svet

Ljubljana, 18. oktobra.

Nocoj se je vršila v dvorani Kazine seja demokratskega glavnega volilnega odbora. Seje so se udeležili izvoljeni zastopniki vseh ljubljanskih demokratskih političnih organizacij in v odličnem številu zastopniki strokovnih organizacij. Posle vodilni predsednik JDS, dr. Puc je sporočil, da so pripravljali dela za postavitev kandidatne liste gotova, predlog je izdelan in na zaupnikih je, da ga vzamejo v definitivno razpravo ter končno odobrijo.

Dr. Puc je nato razložil, po katerih načelih je bila kandidatna lista sestavljena. Najstrožje je varovan — je nadaljeval dr. Puc — demokratski princip, da so vsi kandidati izbrani po predlogih organizacij. Mi ne lažemo okrog in ne lovimo nikogar, ne pretimo in ne obljubljamo, ne operiramo zahrbtno in ne varamo. Konstatirati smem tudi v imenu vseh kandidatov, da je vsakdo izmed njih sprejel kandidaturu kot čast, zavedajoč se bremena vendar tudi ponosen, da mu demokratska stranka izkazuje zaupanje ter mu nudi kandidaturu. (Živo pritrdjevanje.)

Nato je dr. Puc sporočil, da so zastopniki organizacij soglasno določili, da naj bo nosilec demokratske liste vseučiliški profesor dr. Milan Vidmar. Med burnim odobravanjem navzočih je dr. Puc povdarjal, da je s to kandidaturo postavila demokratska stranka enega najodličnejših mož našega mesta v ospredje, znanstvenika evropskega slovesa, v celni državi znanega strokovnjaka, katerega ime kot mojstra v šahu ima svetovni sloves. Pod njegovim vodstvom bo naša lista zmagovalno prodira. Osrednji volilni odbor je med burnim ploskanjem soglasno odobril, da bodi prof. Vidmar nosilec demokratske liste.

Nato je predsednik prečital imena ostalih kandidatov, ki so bili vsi živahno aklamirani.

Dr. Puc je obrazložil razloge, ki so bili merodajni za sestavitve kandidatov. Gledalo se je, da so primerno vpoštevani vsi okrajni in vse strokovne organizacije. Označil je vrline posrednih kandidatov z ozirom na delo, ki čaka stranko v bodočem občinskem svetu.

Po kratki debati, je bil določen vrstni red kandidatov ter je bila lista z navdušenjem in soglasno odobrena. Listo objavljamo na drugem mestu.

Narodni socialisti in demokrati

Zadnji čas ekuša «Slovenski Narod» slepomišiti z narodnimi socialisti. Zato se nam zdi potrebno, da spregovorimo o razmerju med demokrati in narodnimi socialisti obširneje.

Demokratska stranka je, poudarjajoč potrebo harmonije med posrednimi sloji naroda, kmalu spoznala važnost delavskih strokovnih organizacij, ki bi skušale doseči uspehe v smotrenem delu, ne pa z razrednim hujškanjem. Tako je došlo pri nas do ustanovitve prve NDO, matice vseh poznejših narodnih delavskih pokretov. Baš «mladini» so bili tisti, ki so sodelovali pri takratni narodni delavski organizaciji ter posvečali posebno pažnjo vzgoji naraščajoč. Demokratska stranka je podpirala Narodno - socialno zvezo tudi pozneje ter je dr. Žerjav tudi njej dal nekaj denarja iz toliko oklevetaneega fonda «Jadranske banke». Nič ne dvomi, da je bil ta denar pravilno in v idealne svrhe porabljen.

NSZ je v naši novi državi ob porajajoči se svobodi ter ob razsulu socialne demokracije, pridobila dosti ugodnih tal za svoj napredek. Njeni voditelji bi bili morali vse svoje sile koncentrirati na strokovno delo med delavstvom in lepi uspehi ne bi bili izostali. Trdna organizacija vseh panog slovenskega delavstva bi bila mogla samozavestno prekorajiti meje ožje domovine ter se uveljaviti na Hrvatskem, v Bosni, Srbiji. Le tako je bilo mogoče ustvariti trden temelj jugoslovanskemu narodnemu socializmu.

Toda voditelji NSZ so prehitro zabredli v politiko, ki je pričela ubijati njihovo strokovno delovanje, prav kmalu pa tudi dušiti narodno - socialno gibanje sploh. Ustanovila se je NSZ kot politična stranka. Mesto intenzivnega strokovnega dela je pričelo komednejše, lažje, navidezno uspešnejše politično delovanje. Med delavskimi množicami se je že takrat začel razvijati komunizem, ki se je izražal v splošnem nezadovoljstvu ter v hrepenjenju po nečem novem. Krepko življenje v NSZ je dajalo veliko vzpodbude za politične štreberje, ki so bili prepričani, da je prišel čas, ko si demagogijo lahko povzpnejo do najvišjih mest v politični karieri. Priznati pa moramo tudi, da je iz demokratske stranke organizirane NSZ naravnost gnale takrat še nadvladajoča konservativna struja. Spominjamo se, kako je v učeštvu JDS propadel predlog, da naj se angažira gosp. Juvan za tajnika stranke samo zato, ker je bil odločujoči gospodi premla. «Spominjamo se težkega boja za program JDS. Na ustanovitveni NSS je končno odločilne vplivala tudi Peskova «Jugoslavija», ki se je ponujala novim socialcem za glasilo.

Živahno pozdravljen, se je oglašil nato k besedi nosilec liste profesor dr. Vidmar.

Govor profesorja Vidmarja.

«V prvi vrsti — je dejal — se moram zahvaliti za zaupanje, katerega si hočem vestno zaslužiti. Gospod predsednik dr. Puc je pravilno rekel, da je naša lista lista novih ljudi. Med nove spadam tudi sam. Dosedaj se aktivno nisem brigal za politiko, priznavam, da tudi nisem imel časa za politično delovanje. Na drugi strani pa je situacija taka, da mora vsak državljan, če vidi, da je potreba sodelovati, delo tudi sprejeti, in sicer tam kjer je potrebno in bodisi da od tega kaj ima ali ne. (Živahno odobravanje.) Kot človek, ki se aktivno nisem udeleževal političnih bojev ter sem si obvaroval objektivnost sodbe, moram reči, da je najdelavnejša stranka v državi ravno demokratska stranka in nikjer nisem videl toliko idealizma, kakor ravno v tej stranki. Ni dvoma, če bi ne bilo demokratske stranke, bi naša država ne bila toliko napredovala, kakor je. (Tako je!) Radi tega se mi zdi osebna dolžnost, da se kljub moji prezaoplenosti podam na politična, sicer ne baš prijetna tla. S tem mislim, da končno zadostim tudi dolžnosti, ki jo imamo vsi napredni Jugoslovani: da pomagamo stranki, ki je nositeljica naših idej. Tem večja je ta naša dolžnost danes, ko je treba pokazati stranki zvestobo in naše popolno zaupanje. (Burno, ponovno odobravanje.)

Domisljujem si, da bom mogel pri delu, ki nas čaka, nekaj pomagati. Mnogo sem videl in se marsičesa naučil. Kot star ljubljancin poznam Ljubljano in vem tudi česa ji je treba. Sem pa tudi uradnik in vem, česa potrebuje uradnik in delavec; vem tudi, česa je treba trgovcu in industrijcu. Upam, da se mi ne bo moglo očitati, da nimam smisla za socialno vprašanje. Saj so mi že celo rekli, da sem boljševik, ker sem opetovano energično branil interese delavcev in uradnikov. S svojim vstopom v javnopolitično življenje, hočem po svojih močeh pomagati za napredek države in našega mesta. (Živo odobravanje.) Vas pa, prijatelji pozivam, da se vsi z verno lojtno dela, da žužna demokratska stranka, ta preizkušena voditeljica naprednih Slovencev in Jugoslovancev.» (Burno odobravanje in klici pritrdjevanja.)

Konečno je predsednik dal še nekatera taktična navodila ter so bili sprejeti tozadevni primerni sklepi.

Kmalu je bila NSS v Peskovih mrežah. Čim bolj so se uvideli pristaši NSS trudili, da bi se znebili Peska, bolj in bolj je vodstvo stranke lezlo pod njegovo absolutno komando. Nič niso zalegla svari, da g. Pesek ne spada na čelo NSS. Bil je izbran celo za župana. In ko se je gospod župan Pesek vračal kot obsojenec iz Ptuja z belimi nagelčki, podajali so mu nekateri voditelji NSS še vedno roko, mu priredili podoknico ter ga pustili govoriti skozi okno. Danes priznavajo isti ljudje, da je JDS storila baš NSS največjo uslugo, ko jo je osvobodila g. Peska, hvaležnosti pa seveda javno ne upajo pokazati. Po Peskovem debaklu so desorijentirani voditelji NSS se zvezali v občinskem svetu s klerikalci. Kakor je bila NSS preje privesek Peska, tako je bila sedaj privesek črne gospode. Tudi to dejstvo ni spametovalo voditeljev NSS. «Jugoslavijo» so pgnali v boj proti dr. Žerjavu z gonjo g. Kamenarovića, ki so jo zlohotno in namerno inscenirali pristaši frakarske grupe. Nato so se gospodje peljali v Zagreb, da postanejo privesek tamošnjih «Tribunašev». Mogli so dobiti «Jugoslavijo» v svobodno posest. Rajše so se udinjali «Jadranski banki» in tribunašem. Ker je zagrebški kongres končal z neuspehom, se je seveda vodstvo NSS za bodoče občinske volitve moralo odločiti, da koraka v eni vrsti z onimi, ki imajo za volilni uspeh najmanj šans. Razventega je bilo treba zopet dokumentirati breznačnost NSS. Le tako je mogoče, da se je stranka, ki je še pred 14 dnevi razglašala, da ni več socialna, marveč socialistična, zvezala z reprezentanti reakcionarne slovenske buržunazije, ki tiči še vsa v liberalnih okoliščinah izza leta 1880.

Ni dvoma, da sta programa NSS in JDS zelo blizu. Tudi lahko trdimo, da so levičarji v demokratski stranki mnogo bolj socialistični kot pa vsi voditelji NSS skupaj. Glavna stvar pa, ki loči JDS od NSS je — delo. Voditelji NSS so videli glavni svoj triumi biti v brezobzirni opoziciji in sicer taki, ki je vse samo v nič devala ter podirala. Ne ene lepe besede gospodje niso našli za velike napore maloštevilnih demokratskih voditeljev, ki so z idealizmom in samožrtvovanjem najboljšje svoje sile posvečali konsolidaciji javnih razmer v državi. Naj se le primerja uspehe NSS z uspehi JDS, pa mora vsak pošten človek priznati, da NSS nima ničesar pokazati, JDS pa veliko dobrega. Da bi narodni socialisti pokazali dobro voljo, da hočejo vsaj paralelno in pozitivno delati, bi bila danes napredna stvar v Sloveniji mnogo na boljše. Skoda, da mora radi krivde voditeljev NSS izgubljati svoje dragocene moči lepo število prav dobrih delavcev v vrstah NSS.

Odkrito povemo, da si želimo, zlasti sedaj, ko so se iz vrst JDS izločili možje, ki so dostikrat kvarili njen program ter z osebnostmi povezovali njen napredek, zblizanja z vsemi od NSS, ki imajo resno voljo sodelovati na urejanju

naše države ter javni prihrk. Ni dvoma, da je sedaj nastopil čas, da se pristaši NSS, potem, ko so njihovi voditelji ime njihove stranke zatajili, stranko pa samo dejansko razgnali, odločijo na kooperacijo z demokrati. Sleherni narodni socialisti se mora zavedati, da je zakon narave tak, da žalibog na starem panju nikdar več ne more pognati novo in mlado življenje.

Politične beležke

— Demokratski sestanek poštinih nameščencev, na katerem se ustanovi demokratski klub, da se zajeti cepljenje resnično naprednih sil med tovariši, bo dne 19. oktobra ob 8. zvečer v gostilni pri Mraku na Rinski cesti. Na tem sestanku bo med drugimi govoril gosp. dr. Albert Kramer, ki se je prijazno odzval povabilu sklicateljev. Tovariši, somišljeniki, pridite, četudi niste prešli osebnega vabila.

— Nova narodna poslanca. Mesto demokratske poslanca gosp. Lazarja Jakulovića, ki je bil imenovan za državnega svetnika, je bil gosp. Abdulah Aćim Hikmeta, muslimanski veroučitelj iz Gostivara, pozvan na izvrševanje poslanskega mandata; namesto klerikalnega poslanca dr. Mazzija pa je dospel v Beograd gosp. Stanko Banić, duhovnik iz Splita.

— Kljub vsemu se bo razcepila demokratska stranka. Pravi znani beograjski velikorbski «Balkan» in za njim vse protidemokratsko časopisje, seveda tudi ljubljansko. Res, zdi se, da je to edina in najgorečnejša želja vseh onih, ki mislijo, da bi imeli od razpada demokratske stranke svoj profit. Demokratska stranka pa «kljub vsemu» ne bo storila te usluge elementom, strankam in strujam, ki se strinjajo med sabo samo v želji, da bi razpadla najsolidnejša politična organizacija v državi in da bi potem nastal kaos, iz katerega revizionisti ne bi znali izhoda, ker bi si skočili takoj med seboj v lase in bi pokazal vsak svoj «načrt» revizije, za skupni načrt se pa nikdar ne bi združili.

— Klerikalci so molčali. «Slov. Narod» poroča, da je cela zbornica z velikim odobravanjem sprejela izjavo bivšega Radičevega poslanca Häuslerja, ki je poudaril, da je proti reviziji ustave, odnosno da je ne zahteva. «Klerikalci so molčali.» pravi «Narod» poročevalec. To je gotovo točno. Klerikalni molk dokazuje, da je bilo izrečeno nekaj dobrega in koristnega za državo. Samo sedaj ne vemo za stališče naših domačih revizionistov, ki so preko noči postali tako nezadovoljni z ustavo, kateri so še nedavno peli slavospeve, da hočejo celo z geslom revizije v — občinske volitve! Ali naši ljubljanski revizionisti aplavdirajo gosp. Häuslerju ali smatrajo, da so klerikalci imeli prav, ko so molčali?

— «Slovenčeva» poglavja o kulturni avtonomiji. Včerajšnji «Slovenec» je napisal dolg članek o centralizmu, ki zapira zasilne šole in s tem uničuje «slovenstvo ter slovensko kulturo». Glavnemu glasilu SLS bi se že spodobilo, da bi ne potvarjalo resnice ter na podlagi potvorb ne delalo takih rekriminacij. Niti ena zasilna šola se v Sloveniji ni zaprla! Namera restringirati učno osobe je bila sploh opuščena, ker se je izkazalo, da je mogoče s prosvetnim proračunom v Sloveniji tudi brez tega izhajati. Danes so nameščeni in malone tudi že vse učitelje — abiturientke. Razlika v šolski upravi z ozirom na letošnji proračun in lanske je le ta, da je začasno na srednjih šolah sistiran pouk v prvih predmetih. Tega pa tudi ni kriv centralizem, marveč v prvi vrsti g. posl. Škulj, ki je bil od Slovencev edini član odseka, v katerem se je sklepalo o prosvetnem proračunu Slovenije. On je torej zagrešil «čin najhujšega reakcionarstva in nekulturnosti», ker se očitno ni nič brigal za poedine postavke proračuna. Znano pa je, da se je gosp. Škulj z vso verno potegoval za katehetske prejemke. Centralizem je torej tako malo kriv tega, česar ga doži «Slovenec», kakor je nedolžen pri tem, da klerikalci noče zapustiti zlobnost.

— Iz socialistične stranke Jugoslavije. Včerajšnji «Naprej» piše, da je socialdemokratska stranka svoj prepoved srečno prestala. Pomlajena in razčiščena da stopa na plan, da v neizprosnem boju za svoj program zbere čim najširše množice delavnega ljudstva pod svojimi zastavami. Kljub notranjim bojem je ostalo v stranki čez 100 krajevnih organizacij. «ki pa niso več one mekušne organizacije, kakor nekdaj, temveč so armada, ki ve, kaj hoče in ki ima enotno fronto in enotno prostovoljno, revolucionarno disciplino.» «Naprej» pravi, da so socialni demokrati radi čiščenja sicer nekaj članstva izgubili, vendar pa se somišljeniki vračajo. Stranka bo nastopila pri občinskih volitvah samostojno. «Mi gremo sami proti vsem strankam in trdno smo uverjeni, da naši udarci niso še nikoli tako boleli, kakor bodo sedaj.» piše «Naprej».

— Občinske volitve v Dalmaciji. Vlada je sklenila, da se vršijo občinske volitve v Dalmaciji 18. februarja 1923. Kakor znano, veljajo za Dalmacijo določbe slovenskega občinskega volilnega reda.

Po svetu

— Pred ljudskim glasovanjem na Bolgarskem. Kakor smo že poročali, je sbranje na eni svojih zadnjih sej sprejelo med drugim z glasovi zemljoradnikov in komunistov zakonski načrt o ljudskem glasovanju glede kaznovanja kabinetov 1912 — 1918. Na predlog predsednika sobranja Atanasova je bila sedaj v sobranju izvoljena enketna komisija, ki ima nalog, da pred ljudskim glasovanjem zbere ves obtežljivi material proti članom bivših kabinetov. V komisiji je pet zemljoradnikov, en narodni liberal in dva komunisti. Ker se obtoženi bivši ministri Gešov, Molkov in Burov niso vrnili iz izenestva, da bi se javili sodišču, je vlada sklenila, zahtevati od inozemskih vlasti njih izročitev. Vsi trije so namreč na listi bivših ministrov, ki jih bodo sodili z ljudskim glasovanjem.

— Češka in Madžarska. Dne 17. t. m. so se v Budimpešti pričela trgovinska pogajanja med Češkoslovaško in Madžarsko. Pogajanja so nadaljevanje v Brucku započete akcije.

— Rusija in Poljska. Te dni pride v Moskvo poljska delegacija k pogajanjem za sklep trgovinske pogodbe z Rusijo. Poljska vlada bo poslala svoje zastopnike tudi na razorožitveno konferenco severnovzhodnih evropskih držav in sovjetske Rusije.

— Nordijska antanta. Skoro popolnoma neopaženo se je vršil te dni poset holandske kraljice Viljemine v glavnih mestih Danske, Švedske in Norveške, kakor da bi šlo samo za kak čin uljudnosti brez vsakega političnega pomena. Toda iz poročil listov imenovanih držav je razvidno, da je imel obisk holandske kraljice v nordijskih prestolnicah tudi važen političen značaj. Kraljico je spremljal tudi holandski zunanji minister in se zato splošno domneva, da je kraljica pripravljala teren za ustanovitev nekatere nordijske male antante, ki bi obstajala iz Holandske, Danske, Norveške in Švedske in bi imela predvsem namen, da štiti interese nordijskih držav pri Zvezi narodov, zlasti v kolikor se tiče nevtiralnosti in svobode morja. Inicijativa holandske kraljice je bila pozdravljena z velikimi simpatijami in zato ni izključeno, da pride že v kratkem do sklenitve Nordijske Male antante.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Četrtek, 19.: Jack Straw. C.
Petek, 20.: R. U. R. A.
Sobota, 21.: Romantične duše. E.
Nedelja, 22.: Ob 15. Jack Straw. Izv.
Nedelja, 22.: Ob 8. zvečer. R. U. R. Izv.
Ponedeljek, 23.: Romantične duše. D.

Ljubljanska opera.

Četrtek, 19.: Lakme. D.
Petek, 20.: Zaprti.
Sobota, 21.: Tajnost. C.
Nedelja, 22.: Prodana nevesta. Izv.
Ponedeljek, 23.: Zaprti.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 19.: Namišljeni bolnik, premiera. Izv.
Sobota, 21.: Namišljeni bolnik. A.
Nedelja, 22.: Baron Trenk. Izv.

Večer dramatičnih plesov. Sinoči je Valerija Kratinova, profesorica na Dalcrozejevem zavodu v Hellerau, priredila drugi večer dram. plesov v Ljubljani. To pot na odru opernega gledališča. G. arhitekt R. Kregar je prav okusno insceniral vsak ples drugače z zastori in draperijami, razsvetljevanimi v ozadju z razsvetljavo različnih barv. S tem se je oseba plesalkina uveljavljala plastično in v skladju z različnim občutjem kompozicij, ki jih je izražala. Umetnica je izvajala desetero plesov, ki smo jih videli že pri njenem prvem nastupu v Ljubljani, s čuvstvom, eleganco, gracio in vzorno tehniko. Zela je po vsaki točki živahno priznanje. Najduboviteje je pač izvajala ples v templju, mrak, skrb in golli-wogg. Del naše publike pa še ne ve, da začenjajo predstave v operi že ob pol 8. uri. Zato se je gledališče napolnilo šele po 8. uri. Predstava je trajala eno četrt na 10. Na lepaku pa je označen konec šablonsko zopet ob 11. uri. V gledališki pisarni pač za take bagatele nimajo — časa.

Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani, Florijanska ulica 27, I. nadst. V soboto dne 21. oktobra in v nedeljo dne 22. oktobra ob 20. uri «Maskarada», vesele igra v treh dejanjih. Francoski spisa Aleksander Bisson in Albert Carre. Igra je polna najkomičnejših zapletljajev ter je preveča od začetka do konca pristen francoski humor. Vloge so prav srečno razdeljene, ker razpolaga sentjakovski gledališki oder z novimi izbranimi močmi. Predprodaja vstopnic v kavarni Zalaznik.

Mestno gledališče v Celju. Prvo gostovanje Narečnega gledališča v Ljubljani je vzbudilo med celjskim občinstvom tako veliko zanimanje, da je bilo že par dni pred torkom dne 17. oktobra g. d. ališče docela razprodano. Igra «Jack Straw» je bila za prvi nastop prav srečno izbrana in je dosegla pod umetniškimi vodstvom režiserja g. Putjate za Celjo naravnost prvovrsten uspeh. Občinstvo je klicalo drage goste opetovano pred zastor ter jih burno aklamiralo. Tempo igre, mimika in izvajanje posameznih vlog, zlasti pa glavne igralca g. Putjate, je izvanredno ugažalo. Odkrito bodi povedano, da je celjska

gledališka publika srečna, da bo imela v letošnji sezoni večkrat priliko se diviti nad umetnostjo ansambla ljubljanskega Narodnega gledališča. Dramatičnemu društvu v Celju pa se mora k tej važni pridobitvi in izpopolnitvi sezone le častitati.

Glasbena Matica v Celju prirodi v soboto dne 21. oktobra ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani celjskega Narodnega doma koncert, pri katerem nastopi odlična pevka ga. Pavla Lovšeto iz Ljubljane. Na glasovirju jo spremlja absolventka ljubljanske konservatorije gđ. Nilka Potočnik. Natančen spored še priobčimo. Za koncertni večer, ki bo nudil Celjancem zopet enkrat izvanreden umetniški užitek, vlada veliko zanimanja, vsled česar se obištni priporoča, da si pravčasno preskrbi vstopnice.

Poučno predavanje o umetnosti se bo vršilo v soboto dne 21. oktobra ob 8. uri zvečer v Mestnem domu. Predaval bo g. Anton Podbevšek o «Pionirjih večne internacionalne». Predavatelj poziva zlasti dijaštvo, naj se udeleži polnočevil no tega predavanja, obenem pa tudi slovenske umetnike, ki se naj bi po predavanju oglašali k besedi. To poučno predavanje o umetnosti naj bi namreč razgibalo literarno življenje v Ljubljani. Vstopnice se bodo dobivale pol ure pred pričetkom pri večerni blagajni.

Dunajska državna opera, Primadona Jerica se je vrnila iz Amerike. Sedaj poje zopet doma. Prva operna predstava je bila «Tosca». Cene: loža v prvem rangu 900.000 K, parketni sedež v prvi vrsti 240.000 K itd. Gostje po večini Angleži, Francozi, Italijani, Slovani, le redki Nemci. Jerica poje v laškem, tenor Mario v nemškem jeziku. Mnogo občinstva v delavni obleki, z mehkim ovratnikom in v pisani košulji. V buffetu stane prigrizek 50 do 100.000 K, a garde-ropa je 1000 K.

Nove publikacije Tiskovne zadruge. V letošnji jeseni izda, oziroma je že izdala Tiskovna zadruga 8 novih knjig in sicer v zbirki «Slovenski pisatelji»: Jos. Jurčiča zbranih spisov III. zv. (že izšel) ter Fr. Maslja Podlimbarskega zbranih spisov I. zv. Zbirko mladinskih spisov bo pomnožila Sorlijeva povest s slikami: V deželi Cirimurcev. V Prevodni knjižnici izide 8. zvezek: Andrejev: Povest o sedmih obojenih, Shakespeareva dramatična dela bo pomnožil «Othello» v Zupančičevem prevodu. V zbirki «Pota in cilji» izide težko pričakovani II. del Melikove Jugoslavije v 2 snopiščih. Zbirko političnih gospodarskih in socialnih spisov je pomnožil Hobhousov «Liberalizem». Poleg tega izide še Pregledna žarna igra Azazel — Sienkiewiczov roman «Z ognjem in mečem» se nadaljuje in izideta letos še najmanj 4. in 5. snopišč.

Sokolsstvo

Sokol Muta-Vuzenica nannanja, da bo javni nastop dne 22. oktobra ob 14. uri v Vuzenici ob vsakem vremenu. Iste-ga dne je ob pol 13. uri seja koroškega okr. M. S. Z. izstoma. Bratje in sestre iz okrožja in sosednih društev, udeležite se v čim večjem številu.

Sport

Smučski naraščaj. Za prihodno zimsko sezono sprejme smučarski odsek T. K. Skala 20 dečkov in deklic v starosti 10 — 15 let, da se bodo vežbali v smučskem sportu. Vežbanje se bo vršilo pod strokovnim nadzorstvom in skrbnim varstvom. Smuč bi naraščaj prejel deloma brezplačno, deloma po zelo nizki ceni. Prijave se sprejemajo najkasneje do 1. novembra v klubovi pisarni hotel «Tivoli». — Smučarski odsek T. K. Skala.

Zimski sport na Češkoslovaškem. Kakor poročajo praški listi, se bo glavna nemška zveza smučarjev na Češkoslovaškem spojila s češkoslovaško zvezo smučarjev. Zastopniki obeh zvez bodo v skupni seji uredili vse dosedaj obstoječe difference ter ustanovili skupno državno zvezo smučarjev. S tem bi bilo nemškim smučarjem omogočeno udeležiti se mednarodnega smučarskega kongresa, ki se vrši leta 1923.

Nov češkoslovaški rekord v lahki atletiki. V teku na 20 km na progi Praga — Roztoky — Praga, ki se je vršil prošlo soboto, je Liehne (Sparta) dosegel čas 1:12:33,4, kar znači nov češkoslovaški rekord na tej progi.

Predavanja o sportu je sklenil tekom zime prirediti LNP. Prvi cikel se bo vršil novembra in decembra; zanj so prijavili dosedaj predavanja: univ. profesor Kanski (fiziologija), dr. Birska (splošno o sportu), g. Klemenčič (sportne organizacije) in asistent anatomskega instituta dr. Košir (sportna higijena). Predavanja se bodo po možnosti prirejala tudi v Celju in Mariboru.

Lahkostilski podsavez v Beogradu, razpiše za 29. t. m. «Drumska pešaka» ka trčanja za spomendar Zora Crvenčiča. Tekme so odprte za vse jugoslov. klube, včlanjene v JLAS, po čigar pravilih se vrše. Proga je cestna, 10 km dolga in vodi iz Beograda od igrišča SK. Jugoslov. vodi 5 km po cesti proti Smederevu iz nazaj. Tekma se vrši vsako leto dvakrat, prvič v jeseni, za novince, drugič v letu v santonje. Dario je prehodno dajilo, ki pa pripade v last tekmovalca, ki je zmagal trikrat zapored ali petkrat sploh, a pri vsaki zmagi zboljal svoj zmajni uspeh za najmanj 10 sekund. Pričevje s takso 4 Din naj se podjejo najkasneje do 25. t. m. na naslov: Dimitrije Stel pnović, Beograd, pošt. pretinac 233.

Politični odmevi.

Kaj je zakrivilo grško katastrofo

V Grški se vrše sedaj po časopisju burne debate, ki naj pokažejo, kdo je zakrivil katastrofo grške armade na maloazijskem bojišču. Iz poročil naj povzamemo glavne stvari:

General Hadjianestis, vrhovni poveljnik armade za časa katastrofe, ki je prevzel poveljstvo začetkom junija po generalu Papulas, navaja sledeče:

Grška fronta v Mali Aziji je bila mnogo preveč na daleč raztegnjena. Imenovani general je takoj, ko je prevzel poveljstvo, zahteval pri vladi, da se maloazijska fronta izdatno skrajša, češ da je število razpoložljivih vojakov 250.000, med njimi le 100 tisoč pravih bojevnikov, nezadostno za obrambo tako dolge fronte. Zlasti pa naj bi se skrtil daleč naprej moleči odsek fronte pri Afijun - Karahisar, kjer je res pozneje prišel odločilni turški naval. Grška vlada pa je radi prestopa odklonila njegove predloge.

Kot drugi vzrok navaja general dejstvo, da so grške čete popolnoma odrekale. Ponovno so mu prihajala poročila s fronte, da sicer čete nikakor niso razpoložene za novo ofenzivo, da pa se bodo postavili eventualni ofenzivni korpi v bran. Toda tudi zaupanje na energično defenzivo se je popolnoma izjalovilo, kajti dan po začetku turške ofenzive je brzojavil general Trikupis vrhovnemu poveljniku, da zapušča njegove čete postojanke in se umikajo in ravnotako je sporočil kor Digenis, da se moštvo spušča v beg brez potrebe ali vzroka. Naslednji dan je udaril sovražnik na odsek, kjer sta se stikala kora Trikupis in Digenis in sedaj se je vse zamajalo. Čete so se razpršile in pustile vse na mestu, topove, tren, celo brezžično zvezno priprave, ki so edine vzdrževale zvezo glavnega stana s četami. Razpad navedenih dveh korov je potegnil tudi druge vojske enote za seboj v popolno razsulo. Vrh tega ni bilo druge obrambne črte, kakor trdi imenovani general Hadjianestis, dočim general Papulas, prejšnji poveljnik ta odseka zavrača. Divizija, ki so jo priveli na pomoč iz Tracije, se je trdovratno branila, da bi jo izkrcali v Smirni, naposled se je moštvo vdalo, ker so ga grške torpedovke prisilile k temu, ter šlo na kopno, toda tja prišli so se vojaki razpršili na vse strani.

Kot vzrok demoralizacije pri vojski se navaja okolnost, da je plača na armado prihajala etrašno neredno vedel velike finančne stiske, v kateri se je nahajala Grška. Plača je prihajala vedno mnogo prepozno, kar je vzbujalo seveda hudo kri. Od novembra 1921 so prihajale od moštva pritožbe, da ne dobivajo plače, in od marca 1922 enake pritožbe od častnikov.

Na podlagi takih razkritij je tudi verjetno, da so grške čete na begu plenile pri vseh, tako pri turškem, kakor pri grškem ali armenskem prebivalstvu in da so same zažigale vasi in mesta. Saj so trdili, da so Smirno zažgali za grške, ne s turške strani; če trditve odgovarja resnici, kdo bi mogel to dognati.

Da je moral v takih razmerah Grška kapitulirati v vprašanju vzhodne Trakije, je jasno. Prav tako pa je tudi jasno, da zmaga revolucija nad Konstantinom ni mogla prinesiti nikakega zboljšanja položaja. Grška je za

enkrat na zunaj in na znotraj brez moči; dobro bo, če bo katastrofa ostala samo v sedanjem obsegu.

Izpremembra državno-zborskega volilnega reda v Italiji

Trst, 16. oktobra.

Italija je uvedla poročni volilni način leta 1919. In je po dvakratnih volitvah prišla do prepričanja, da je sedanje mu vse drugo, samo ne zadovoljivemu parlamentarnemu delu in vsem njegovim zlim posledicam kriv v prvi vrsti poročni volilni sistem, ki je dovedel v državno zbornico narodne zastopnike, ki v svoji ogromni večini niso sposobni za delo v narodnem predstavništvu in je le ovirajo v največjo škodo naroda in države.

Da bi se izvedelo mnenje parlamenta samega o tem vprašanju, so nekateri rimski listi izvedli nekaj referendum med člani obeh zbornic. Tako se je pokazalo, da je ogromna večina senata za odpravo poročnega volilnega sistema s listami! Kar se tiče poslanske zbornice, desničarski liberalci in demokrate niso bili nikdar posebno navdušeni za ta volilni način, reformisti so za temeljito preuredbo, če ne že naravnost za odpravo, in tudi socialisti izjavljajo, da bi se zopet sprijaznili z enomandatskimi volilnimi okraji. Fašisti niso nasprotni poročni, ali so tudi za primerno preuredbo. Odločno za poročni volilni način so samo popolari, ki se nahajajo skoraj v vseh volilnih okrajih v manjšini in morajo ohraniti svoje mandate edino le s pomočjo tega volilnega sistema. Pri njih bodo vsi predlogi na temeljitost izpremembo volilnega reda gotovo zadeli na najodločnejši odpor.

Sedanjemu volilnemu načinu se očita zlasti, da so se sestavila prevelika volilna okrožja, da so pa stavile v eno volilno okrožje pokrajine, ki imajo nasprotujoče si interese in so se prav zato kandidati in potem izvoljenci razdelili na toliko list, da skoraj vsak poslanec pripada drugi stranki. Število poslancev enega okrožja gre namreč od 5 do 20. Če se ne bo zatevalo še kaj drugega, se v jesenskem zasiedanju predloži prav gotovo zakonski načrt, ki pojde za izpremembo volilnih okrožij, ki naj bi se zmanjšala toliko, da bi imela le od 5 do 10 poslancev.

Nadaljna velika hiba sedanjega volilnega načina so takimenovane »preferenze«, prednostni glasovi, in »aggiunte«, dodatni glasovi. Volilec more namreč s tem, da napiše na glavnico, ki je označena le z znakom liste brez imen kandidatov in sama po sebi velja en glas za določeno listo, ime kandidata (če ima okrožje do 5 poslancev, za vsakeh nadaljnih 5 pa zopet enega, največ torej 4, ker nad 20 poslancev ne sme imeti nobeno okrožje) pripomoči določeno kandidatu ali kandidatom do gotovejši izvolitve, ker se take »preferenze« prištevajo listinskim glasovom določenih kandidatov in so izvoljeni potem kandidati, ki imajo največ »preferenz«, dasiravno je njihov red na listi drugačen. Stranke seveda postavijo kandidate na listo po svojem predznanju, želeč, da bi bili izvoljeni najboljši, ki so prvi na listi. Volilci pa potem v svojem lokalnem patriotizmu s »preferenzami« izpreminjajo red na listi in tako prihajajo v parlament ne najboljši, temveč tisti, ki imajo »najboljše zveze«. Približno enako je z »dodatnimi glasovi«, ki jih morejo dati volilci nezaključenih list (listi, ki ne štejejo

toliko kandidatov, kolikor se poslancev voli v določenem okrožju) kandidatom drugih list. Seveda tudi tu prihajajo v poštev »zveze«, ne pa sposobnost. Dela se na to, da se sploh odpravijo ti postanski glasovi ali pa da se ohrani samo eden.

Dosedaj je glasovnice preskrbeljvala svojim volilec vsaka stranka zase, in sicer večinoma z že napisanimi prednostnimi ali dodatnimi glasovi. Da bi se preprečile vse zlorabe, se namerava zahtevati izprememba, da bo volilec šele od volilne komisije dobil uradno glasovnico in jo potem sam v glasovalni celici izpolnil z označbo prednostnih, oziroma dodatnih glasov. To pa je seveda zelo težavno zaradi nepismenosti, ki sega od milanskih 25 do kalabreških 70 odstotkov, ne glede na to, da bi morala državna oblast v svrhu čuvanja tajnosti volitev dati volilec po eno glasovnico vseh v določenem volilnem okrožju priznanih list, ako bi se ne hotelo poseči po popolni odpravi glasovnice ter prednostnih in dodatnih glasov in uvesti »volilne kroglice«, na kar pa se doslej menda še ni mislilo.

Navaja se še to in ono proti sedanjemu volilnemu načinu, vse pa z očitnim namenom, da se v najkrajšem času ta sistem ali temeljito popravi, ali pa, še rajši, popolnoma odpravi in upostavi zopet enomandatski volilni način. Dogodki bodo pokazali ali se res bliža v Italiji konec poročja.

Sedajna upravna razdelitev Rusije

Po najnovejših podatkih ruskega statističnega centralnega urada obsega sedaj površina vseh ruskih sovjetskih republik in avtonomnih teritorijev 18.334.247 kvadratnih verst, to je 20.865.106 km² (1 kvadratna versta = 1.1384 km²). Ker je znašala površina predvojne Rusije brez Finske in velikih notranjih jezer 18.869.564 kvadratnih verst, se je torej Rusija zmanjšala za 535.299 kvadratnih verst = 609.192 km².

Po najnovejši teritorialni razporeditvi imamo v Rusiji sedaj 13 velikih upravnih enot, in sicer:

	kvadr. verst
1. evropska Rusija, ki sestoji a) iz 42 gubernij ruske sovjetske republike	2.709.516
b) iz 2 posebnih republik in 6 avtonomnih teritorijev	569.309
2. sovj. republika Krim	33.881
3. severna Kavkazija in Donsko ozemlje	260.420
4. Sibirija	9.473.437
5. Kirgizska sovjetska republika	1.898.198
6. sovj. rep. Turkestan	1.299.168
7. sovj. rep. Dagestan	30.902
8. sovj. rep. Azbejdžan	76.447
9. sovj. rep. Armenija	34.288
10. sovj. rep. Gruzija	57.967
11. sovj. rep. Bela Rusija	52.398
12. sovj. rep. Ukrajina	392.645
13. rep. Daljnega vzhoda	1.468.652
Skupaj	18.334.247

Ozemlje ruske sovjetske republike se je preje delilo na 32 gubernij; sedaj pa je nanovo razdeljeno tako, da so prejšnje velike gubernije razdeljene, posebno na severu in vzhodu ter iz njih izločeni posamezni deli in ali prideleni drugim gubernijam ali pa organizirani kot posebne nove gubernije, oziroma kot samostojni teritoriji. Le nekaj gubernij je ostalo nespremenjenih. Sedaj šteje sovjetska Rusija 42 gubernij, dalje posebni republiki Baškirska in Tatarska (okrog Kazanja) in avtonomna ozemlja Votjahov, Sirjenov, Čuševev,

Kalmikov, Karelijo in predel Mariji (ob srednji Volgi).

Tudi v Kavkaziji se je teritorialno upravna organizacija izpremenila; v Sibiriji se je osnovalo nekaj novih gubernij. Republika Daljnega vzhoda je socialistično-demokratska, ker ni uvedla sovjetskega sistema. Severna Kavkazija se deli v Donsko ozemlje, Gorsk republiko, Kubansko, Tereško in Stavropolsko ozemlje. — Tudi v Ukra-

jini so se osnovale nove gubernije in delov prevelikih dosedanjih gubernij.

V vseh navedenih političnih enotah imamo sedaj skupno 105 večjih upravnih teritorijev (gubernij), ki se dele dalje skupno na 733 okrožij in na 15.405 okrajev (volost). Statistika vseh teh upravnih enot se vodi v skupnem osrednjem uradu, to je v statističnem centralnem uradu v Moskvi; že iz tega dejstva je razvidno, kako razmerje vlada med številnimi ruskimi republikami.

Kulturni pregled

Koncert Glasbene Matice v Ljubljani

Koncert je v ponedeljek, 16. t. m., dočela napolnil veliko Unionsko dvorano in je dokazal, da se mešani zbor Matice vzdržuje na stopnji, na katero ga je privel ravnatelj Hubad in da se na tisti stopnji, če mogoče, še izpopolnjuje.

Specialna vršina ravnatelja Hubada je, da zna uveljaviti v svojem zboru tisto specifično estetično pevsko prednašanje, ki je preračunjeno za človeška grla. Kdor ne uvidi dobrote take vrline, naj se spomni na »Kolo«, ki imitira Wagnerjev orkester ali na zagrebško »Mladost« in njeno neokalično, nejasno mrmanje. Priprčani smo, da je malo pevovodij, ki bi bili tako srečno rešili problem estetične vokalne interpretacije kakor je to stvar rešil in realiziral gospod Hubad; njemu se imamo zahvaliti za vse priznanje, ki ga je na svojih turnejah žela Matice, ki se bo gotovo ravnotako kakor v Beogradu postavila tudi v Pragi.

Tako samo ob sebi umevno in naravno, tako človeško in lahko teče Matičnemu zboru zato pesem, da težko opazi celo mesta, ki jih skladatelj kakor da ni napisal za človeška grla, sistem g. Hubada zna dati tudi takim mestom lahek vokaličen značaj.

Kar se tiče glasov, je zbor dokaj srečno sestavljen: fundamentalni basi, zvoneči, izglajeni tenorji, soprani niso bili šibkejši od lani, vendar bi si večših želeli še močnejših, kompaktnejših, da bi se na mestih, kjer se teža kantilene prenese nanje, bolj uveljavili.

Program je bil večinoma sestavljen iz točk, ki jih je Matice izvajala na svojih turnejah in kakršne (Mokranjec, Lajovic) so si prinesle ugled, ki ga danes uživa v državi. »Rukovet«, »Kozar«, večnolepi »Pomladni spevi«, »Bolest kovača«, te stvari bodo poleg »Kralja Matjaža« in »Kroparjev« vedno stale na programih, ki naj reprezentirajo. Hatze, Binički, Andel — gospod Hubad je s srečno roko izbiral; Kimovčeva »Snod« morda ni bila tako zelo aktualna za sedanje čase — sicer pa proti ugovoru, da program ni bil tako sočasen, kakor bi bilo želeli — obstoja opravičilo, da je danes produkcija vokalne glasbe pri nas zelo rečna in pa g. Hubad izbira izmed modernih stvari, ki so kaj vredne in ne samo eksperimenti, zato nas čisto veseli, da ni bilo na programu Dobroničevih in podobnih polizkusov.

Dev je vedno zdrav, boder in nepriljen. Adamič se pa zadnje čase žal skoraj izčrpa v enih in istih efekti. Posrečen muzikalen domislek je že nekaj, toda vsekakor bi si želeli pri njegovih stvarih več globine in ne samo formalnih, ritmičnih in melodičnih rafinerij. Občinstvu Adamičev muzikalen humor zelo ugaja, zadnje njegovo »Ne maram«, zelo originalno stvarco, je moral zbor ponoviti.

Kar se tiče izvajanja, si glede polifonih valeurjev, dinamike in arhitektonike ne moremo želeli več, kakor smo čuli. Bolj temperamentno bi se bile nekatere stvari lahko izvajale, toda ne povsem

brez nevarnosti za estetsko-vokalično plat.

G. operni pevec Betetto — lahko smo veseli, da ga je bilo končno vendarle mogoče dobiti z Dunaja! — je brnel kakor bron, Wolfa, tega nam še dajte! Pirotova pesem iz Korngoldovega mrtvega mesta je bila zelo všeč, Michlov pevec pa je kakor pisan za Betettove nastupe. Občinstvo ni škodilo s ploskanjem. Spremljala ga je na klavirju prav dobro ga Kobler-Golia.

Ena izmed redkih stvari, na katere moremo biti Slovenci upravičeno ponosni, je umetniška višina Matice, kateri moremo tudi v Pragi, kamor bo odpotovala to sezono, prerokovati lepih uspehov.

Ruski knjižni trg v Berlinu

Kakorkoli se že sodi o ruski inteligenci, enega ji bodoči ruski zgodovinar ne bo mogel odreči: celo v najtežjih razmerah, daleč na tujih tleh, je ohranila dve čednosti: — da, rdeča Moskva, to se čednosti! — ljubezen do ruskega jezika in vero v rusko kulturo. Koliko podjetnosti in pridnosti ter neobičajnega zanimanja so pokazali ruski emigranti ravno na kulturnem polju! Težko je dokazati s statističnimi podatki, koliko se danes tiska v ruskem jeziku. To bo tvorilo posebno poglavje v ruski kulturni zgodovini, in sicer eno najzanimivejših. — Ruski listi in knjige izhajajo v vseh delih sveta. Ruske tiskarne in založništva najdemo na Japonskem in v New Yorku, v severnem Revalu in v Carigradu. Ne smemo misliti, da imajo te ogromne množice rusko tiskanega papirja navadno bulevarsko vrednost, kakor dnevnik iz »Reise-literatur«. Ze povrhen pregled zadostuje, da občuduje intenzivnost in množičnost emigrantskega dela. Pesniške zbirke, najodličnejših ruskih pesnikov vseh smeri tekmujejo z nepregledno vrsto pripovedne literature; zelo bogato je tudi znanstveno slovstvo, od strogo znanstvenih del matematične in astronomske vsebine do najpopularnjših spisov o aktualnih vprašanjih.

Središče ruskega založništva je danes Berlin. V tem severnem vlemestu, ki mnogo spominja na nepozabni Piter, je našla ruska knjiga prav ugodna tla. V Berlinu živi močna ruska kolonija, večinoma dobro situirani buržoazni sloji in intelektualci odličnih imen. Nekaj nizka valuta, nekaj dobro preračunana nemška prijaznost in pokroviteljska skrb, v nemali meri pa tudi bližina domovne — vse to vpliva ugodno na razvoj ruske knjige v Nemčiji. Povrh tega sta obstojali v Berlinu že pred vojno dve večji ruski založništvi: Ladyšnikov in Caspari. Čim bolj se je množila ruska emigracija, tem več povpraševanja je bilo po ruskih knjigah. Tekom zadnjih let je nastala cela vrsta ruskih založništev, ki jim je pomagal na noge — in zopet dobro preračunano — nemški kapital. Jasno je, da Nemci, ki so Rusiji poslali v plombranem vagonu Lenina in tovariše, ne goje do ruskih emigrantov nikakih sentimentalnih simpatij. Njihova podpora ruski knjigi in ruski literaturi je bila na-

Averčenko:

Kar lastavice cvrče

«Ljuba moja, vi ste?»
«Da, jaz, predraga. Resnično, jaz. Kako živite? In soproj? Vedno marljiv?»
«Vraga, marljiv! Ze dva meseca ne počne nič drugega, nego da pobija muhe...»
«Dovolite! Bil je vendar tako delaven, tak garač!»
«Lep garač! Zdaj postopa ves dan po sobah in godrnja: Vstani, vstani, delavsko ljudstvo!...»
«Česa ne poveste!... In čemu dela tako?»
«Zaradi dohodninskega davka...»
«Nezaslišano!»
«Prisegam. Saj ste gotovo čitali, da bodo poslej pobirali tak dohodninski davek, da bodo osebe, ki imajo na leto 40.000 dohodkov, plačevale 7000 davka.»
«No, kaj potem?... To je vendar v redu in po pravici.»
«Saj ne rečem, da ni. Toda vlada je ukrenila tako, da čim več zaslužiš, tem več plačaš... Kako se že pravi temu?... Paraliza menda...»
«Progressivno.»
«Da, res. Torej, pomislite, za 40.000 treba plačati 7000, za 50.000 že 30.000, za 200.000 kar 50.000 in za 300.000 — 260.000!»
«Ali prosim vas: koliko bo treba potem plačati za 500.000?»
«Približno 490.000! Moj mož je na leto zaslužil nekako toliko. In zdaj, pravi mi vzamejo vse — zato ne bom

delal sploh nič več. Z 10.000 ne moremo živeti. Moji bogati sorodniki mi bodo dajali še enkrat toliko.»

«Toda tudi za to, kar mu dajo sorodniki, bo moral plačati!»

«Da, toda le 2000. Račun je preprost. Zato noče nič več delati. Strašno, strašno!»

«Oprostite, ljuba moja! Rekli ste: za 500.000 treba plačati davka 490.000... A če zaslužiš 700.000 na leto? Kaj potem?»

«Potem? Potem mu vzamejo 720 tisoč; to je progressivno... razumete?»

«Kje naj pa vzame 20.000, ako zasluži vsega skupaj 700.000?»

«Kje? Hm! No, tistih 20.000 mora pač za vlado zaslužiti skrivaj.»

«Čemu skrivaj?»

«Ne uganete? Ako na davkarji zvedo, da zasluži še nadaljnih 20.000, mu vzamejo še 2000 in potem še vedno nima dovolj, da bi plačal vso dohodnino.»

«Kako čuden davek!... Kako se imenuje, pravite?»

«Progressiven davek! Iz besede paraliza.»

Slepi konj

(Po ruski narodni pravljici.)

V davnem, zelo davnem času, ko še ni bilo ne samo nas, nego tudi naših dedov in pradedov ni bilo na svetu, je stal na morskem bregu bogat, trgovski slovanski grad Vineta. V tem mestu je živel bogati trgovec Usedom. Njegove ladje, natovorne z dragocenim blagom, so plavale po dalnjih morjih.

Mogoče, da je tudi ime Usedom ali Vsedom dobil od tega, ker je bilo na njegovem domu v izobilju vsega, kar se je le moglo dobiti tisti čas dobrega in dragega. Gospodar, njegova žena in otroci so jedli samo z zlatih in srebrnih krožnikov in hodili samo v najdražjih oblačilih in v svili, z zlatom pretkani.

V Vsedomovih konjušnicah je bilo mnogo izvrstnih konj, a niti Usedom, niti vsa Vineta ni imela hitrejšega in lepšega konja od Ujemivetra — tako je Usedom imenoval svojega ljubljencega, na katerem je jezdil — radi hitrosti njegovih nog. Nihče ni smel jezditi na Ujemivetru razen gospodarja, a ta ni nikdar sedel na kakega drugega konja.

Zgodil se pa nekoč, da je trgovec na svojem potovanju, vračajoč se domov, jahal na svojem konju-ljubljencu skozi gosto in mračno šumo. Bilo je že proti večeru. Šuma je bila strašno mrka in velika, in veter je šumel v vrhovih temnih borov. Trgovec je jahal sam sameat počasi, da varuje svojega konja-ljubljenca, ki je bil že truden od daljnega pota. Nenadoma skoči izza grmov šest plečastih brustov z zver-skimi lici, v kučmah, s sulicami, s sekirami in nož v rokah, trije na konjih, trije peš — in že zgrabita dva razbojnika trgovčevega konja za uздо. Bogati Usedom ne bi več videl rodne svoje hiše, da je bil pod njim kak drug konj, a ne Ujemiveter. Ko začuti konj na uzdi tujo roko, se iztrga, podere s svojimi širokimi in silnimi prsi na zemljo ona dva drzna zločince, ki sta ga držala za uздо, vrže pod noge tretjega, ki se je s sulico zaletel naprej in mu

hotel zagradiiti pot, ter zbeži kot vihar. Razbojniki na konjih jo udarijo za njim, tudi oni so imeli dobre konje, ali kje naj dohite Usedomovega konja! Četudi je bil Ujemiveter truden, začutivši preganjalce za seboj, je letel kot strela, sprožena s čvrsto napetega loka, in je pustil daleč za seboj razjarjene zločince. Čez pol ure je Usedom že prihajal v domačo hišo na svojem dobrem konju, s katerega je pena kar v cunjah letela na zemljo.

Trgovec stopi s konja, kateremu so se boki od utrujenosti visoko dvigali, in obljubi svečano, gladeč ga po mokrem tilniku, naj se zgodi z njim kar koli, da ga ne bo nikoli prodal in nikomur daroval. Tudi ne bo nikdar zapodil svojega zvestega konja, naj še tako oslabi, in obeta, da mu bo dajal vsak dan do njegove smrti po tri merice ovs. Ali ker se mu je mudilo k ženi in otrokom — ni Usedom sam pazil na konja, leni sluga pa ni vodil iz mučenega konja okoli, kot treba, da se polagoma ohladi, ter ga je prehitro napojil z mrzlo vodo. Od tega časa je začel Ujemiveter birati in giniti, oslabil na nogah in nazadnje oslepel. Trgovcu ga je bilo zelo žal in pol leta je trdno držal svoj obljubo: Slepi konj je stal kot prej v konjušnici, in vsak dan so mu dajali po tri merice ovs. Usedom pa si je kupil drugega konja za ježo, ali čez pol leta se mu zazdi preveč dajati slepemu konju, ki ni za nobeno rabo, po tri mesece ovs, in odredi, da se mu dasta le dve. Mine pol leta, slepi konj je bil še mlad, in ga bo treba še dolgo hraniti; zato mu začne dajati samo po eno merico. Slednjič se tudi to zazdi trgovcu odveč in dá Ujemivetra

odvezati ter ga nažene iz hleva, da ne bi zastojl zavzemal prostora v konjušnici. Slepaga konja zapode sluga s palicami z dvorišča, ker se je upiral in ni hotel oditi.

Siromašni slepi Ujemiveter ni vedel in videl kam iti, zato obstoji za vrati, povesi glavo in tožno striže z ušesi. Nastopi noč, začne snežiti, a na kamnu spat je bilo trdo in hladno za ubogega, slepaga konja. Nekoliko ur je stal na istem mestu ali naposled ga prisili lakota, da si poišče živeža. Vzdiga glavo in voha po zraku, ali ne bi naletel kje vsaj na mrvico slame iz stare razdrte strehe. Slepi konj je blodil na elepo srečo ter se neprenehoma zadeval zdaj ob vogel strehe, zdaj ob ograjo.

Moram vam povedati, da Vineta kakor vsa starinska slovanska mesta ni imela kneza, a mestni prebivalci so se sami upravljali, zbirajoči se na trgu, kadar je bilo treba reševati kake važnejše posle. Takšna narodna skupščina za reševanje posebnih poslov, za sodbo in razpravljanje se je imenovala večja. Sredi Vinete, na trgu, kjer se je zbirala večja, je visel na štirih stebrih velik zvon, in na njegov glas se je zbiral narod. Z njim je smel vsak pozvoniti, kdor je mislil, da je razžaljen in je iskal od naroda sodbe in varstva. Seveda ni smel nihče zvoniti z zvonom večja zaradi malenkosti, vedoč, da ga bo narod za to hudo kaznoval.

Blodeč po trgu je slepi, gluhi in lačni konj naletel slučajno na stebre, na katerih je visel zvon in misleč, da bo potegnil iz strehe mrvico slame, zgrabi z zobmi za vrvi, privezano za zvonov bat in začne vleči.

tančno pretehtana. Toda — Nemci to znajo. V tekmi narodov imponira oni, ki je najspretnjši: ruski medved je in ostane svaričen vzgled moči, ki nima spretnosti in gibčnosti.

Sedaj pa si nekoliko ogledimo ruski knjižni trg v Berlinu. Za ogled take razstave ni neobhodno potrebno, da sedeš na vlak in se pelješ v daljni Berlin; dovolj je, če imaš pri rokah najnovejšo sezname tamošnjih ruskih založnikov in knjigarn. Berlinski demokratični dnevnik «Ru» prinaša v vsaki nedeljski številki pravo knjižno borzo; cele inseratne strani so napolnjene z objavami berlinskih ruskih knjigarn. Že to zadostuje, da se za prvo potrebo orijentiraš na tem bogatem knjižnem trgu.

Ruski klasiki! Nekoč si dobil za en ali dva rublja Marksovo izdajo zbranih spisov Puškina, Lermontova, Gogolja i. dr. Danes so zbrana dela ruskih klasikov precej draga, a dobiš jih kakor v mirnem času. Založništvo «Slovo» ponuja 6 zvezkov Zbranih spisov A. S. Puškina, zvezek po 200 mark. Lermontovi zbrani spisi v 4 vezanih zvezkih stanejo 1800 mark. «Slovo» je izdalo zbrane spise Gogolja, Turgenjeva, Tjutčeva, dela A. I. Hercena: «Byloe i Dumy», vsa dela A. P. Čehova i. dr. Istotam so izšle poezije Aleksandra Bloka v 3 zvezkih (zvezek po 250 mark), dalje pesniška dela I. A. Bunina, K. Baimonta, Andreja Belyja i. dr., potem Sologubov roman «Zaklinjalca kača» in roman Borisa Zajceva «Daljni kraj». Zanimiv je seznam knjig, ki jih je prejel knjigarna «Slovo» naravnost iz sovjetske Rusije. Cene so nenavadno visoke — največ knjig stane od 100 — 500 mark. Od teh knjig omenjamo pesniške zbirke Bloka, Kuzmina, Igorja Sjeverjanina, V. Ivanova, Nikolaja Kljujeva, K. Čukovskega i. dr. Med znanstveno literaturo se nahaja spis filozofa N. Losskega «Osnova vprašanja gnozeologije», študija P. Zelinskega: «Religija helenizma» in glasilo petrograjskega filozofskega društva «Mysl». Od časopisov, izhajajočih v sovjetski Rusiji, se prodajajo v knjigarni «Slovo»: zgodovinski časopis «Djela in dni», literarno-zgodovinska revija «Načala», «Peterburski Zbornik» l. 1922 in «Turgenjevski Zbornik». Poseben oddelk tvorijo knjige, ki so izšle v republiki Daljni Vzhod, edinem delu velike ruske države, ki še kljubuje rdečemu ognju.

Knjigarna «Knjižni salon» (Berlin W 30) je izdala celo vrsto modernih ruskih pisateljev, med njimi tri najnovejše spise romanopisca Amfiteatrova, v katerih opisuje današnje razmere v Rusiji. Gorkij je zastopan s tremi noveljami: «Detinstvo», «Spomini na Tolstoj» in «Kako sem se učil». Istotam je izšlo več literarno-kritičnih študij, med njimi zbornik Leonida Andrejeva, Šestova razprava o Dostojevskem in Nietzscheju itd. Subanov je izdal svoje «Zapiske o revoluciji» (dosedaj dva zvezka, vsak okroglo po 400 mark), potem so izšli zapiski soc. demokrata Martova in soc. revolucionarja Černova, Korolenkova «Pisma Lunarskemu» in zadnje dni študija N. Gornega: «Pugačev ali Peters», ki je vzbudila v dnevnem časopisu živahne odmeve, ker avtor razmotriva zgodovino z vidika dveh tipov: vstaša Pugačeva in prosvitljenega absolutista Petra Velikega.

Založništvo «Orion» je izdalo v zadnjem času spise A. N. Tolstaja, A. Remizova, Geršenzona i. dr. Založništvo «Eposha», ki ima svojo centralo v Petrogradu, je založilo nekoliko najnovejših literarnih del, med njimi roman Andreja Belyja «Kotik Letajev», Heršenzonov «Ključ vere», Sologubovo «Čudodelno čašo» in druge. V založbi «Heliokona» izhaja literarni mesečnik «Epojeja» (posamezna številka 300 mark). V bližnjem času izda isto založništvo nove spise A. Belyja (Zapiski čudaka I—II), Heršenzona «Gribojedovska Moskva» in «Dekabrist Krivcov», novele I. Erenburga ter zapiske

Viktorja Sklovskega. V raznih založbah so izšli ali se pripravljajo spisi Aleksjeja Remizova.

Razen navedenih založništev in poleg že omenjenih predvojnih tvrdk Ladyšinov in Caspari deluje več manjših založništev in knjigarn, med njimi «Zarja», «Rossija», «Grad Kitež», «Orion», «Rusko univ. izdatelstvo», «Neva» in «Bibliofil». «Rusko univ. izdatelstvo» izdaja «Reklamki» podobne zbirke «Vseobščaja biblioteka», «Vsemirni panteon», in «Zelenaja biblioteka». Primeroma poceni so knjige iz zbirke «Knjiga dlja vsjeh». V Berlinu se dalje nahaja ruski antikvarjat Glücksmann, d. d., ki ponuja najrazličnejše ruske knjige. Cene so silno visoke: Shakespearova dela (ruski prevod) stanejo 60.000 mark, Puškinovi zbrani spisi, izdaja petrograjskega Brockhauza 75.000 mark itd.

Zveza kulturnih društev

Ker se različna naša društva še vedno obračajo na ZKD, v vprašanjem, katere igre imamo v prepisu na razpolago, podajamo še enkrat pregledno sliko iger, ki jih vsako v Zvezi včlanjeno društvo lahko dobi pri Zvezinem tajnistvu. Narodni dom L. proti določeni odškodnini v prepis, oziroma v uporabo. Prosimo pa vsa društva, naj shranijo današnje številke «Jutra», oziroma naj si naslove iger prepisejo, ker bomo od sedaj naprej objavljali le še one igre, ki si jih bomo na novo pridobili za Zvezin arhiv. Poleg prepisanih, še ne natisnjenih iger imamo pripravljenih tudi nekaj natisnjenih, katerih naslove priobčimo prihodnjič. V prepisu moremo za sedaj postreči s sledečimi:

- 1.) Pogumni Tonček (I. Spicar, otroška igra, pravljica v 5 dejanjih, 12 oseb, večinoma otroci — vile, vilinska bitja: beli kralj, zeleni mož, povodnji mož.)
- 2.) Patrioti (I. Spicar, komedija v 3 dejanjih, 17 oseb, igra je pisana za dialekt.)
- 3.) K luči (I. Spicar, simbolična igra v 4 slikah, 13 oseb, narod, deca, primerena zlasti za sokolska društva, izšla tudi v tisku.)
- 4.) Težke ribe (M. Balucki-Debevec, veseloigra v 3 dejanjih, lahka in zelo priljubljena igra, tudi natisnjena.)
- 5.) Hlapci (I. Cankar, drama v 5 dejanjih, težja, 19 oseb, kmetje, kmetice, delavci; tudi natisnjena.)
- 6.) Na poljani (I. Spicar, romantični igrakaz v 3 dejanjih, 10 oseb, gostje.)
- 7.) Pri belem konjčku (Blumenthal in Kadelburg — Jos. Mazi, šaloigra v 3 dejanjih, zelo priljubljena.)
- 8.) Čez leto dni (pisatelja ista kot pod 7.), nadaljevanje prejšnje igre, burka v 3 dejanjih.)
- 9.) Španska muha (burka v 3 dejanjih, 12 oseb.)
- 10.) Simona (Catul de Neon — S. S., igrakaz v 5 dejanjih, 12 oseb.)
- 11.) Nehesa na zemlji (Julij Horst — H. Nušič, veseloigra v 3 dejanjih, 11 oseb.)
- 12.) Sladkosti rodbinskega življenja (M. Hememynin — A. E., veseloigra v 3 dejanjih, priljubljena.)
- 13.) Miklova Zala (I. Spicar, narodna igra v 4 dejanjih po Sketovi povesti, 21 oseb.)
- 14.) Nepošteni (Ger. Rovetta — Fed. Gradišnik, drama v 3 dejanjih, 10 oseb.)
- 15.) Protekija (Br. Nušič, veseloigra v 5 dejanjih, 14 oseb.)
- 16.) Pri Hrastovih (Fr. Ks. Meško, drama v 3 dejanjih, 8 oseb.)
- 17.) Ulica štev. 15. (Beški Samberg — Doksov, burka v 4 oddelkih, 15 oseb.)
- 18.) Snegulčica in škratek (otroška igra, pravljica v 9 dejanjih, 7 oseb, 7 škratev, dvorjani, dvorjanke, angel.)
- 19.) Pot v pekel (nemški N. N. — Po-točnik Janko, šaloigra v 3 deanjih, 14

oseb, barka, bolj močna in težja igra, scenarija malo bolj komplicirana.)

20.) Velika repatica (Fr. in M. Govekar, burka v 3 dejanjih.)

21.) Dolski župnik (Anzengruber — dr. Albin Česar, ljudska igra s petjem v 4 dejanjih, 14 oseb, družice, godec.)

Naše domače zadeve

O šolah, zlasti srednjih

Za učitelje in starše.

«Otrokovo stoletje» in zlasti vojna doba sta zrahljala šolsko disciplino in znižala šolske zahteve. Vseled tega smo prva leta po vojni res imeli slabše učne uspehe. Ne drži pa splošna trditev, da je današnja kvalifikacija strožja kakor nekdanja. N. pr. na ptujski gimnaziji je na koncu preteklega šolskega leta 1921/22. bilo 211 dijakov, v vsem 67 nezadostnih redov, med temi 24 iz latinščine, ki je na gimnaziji pač merilo sposobnosti za študij. Na slepo srečo sem segel 10 let nazaj, pogledal kataloge istega taktar nemškega zavoda v šolskem letu 1911/12. in našel pri 190 dijakih 72 nezadostnih, med temi 27 iz latinščine, torej pri manjšem številu dijakov več nezadostnih. Pri tem pa se mora upoštevati, da so takratni dijaki imeli dva predmeta (slovenščino in srbohrvaščino) manj. Res je, da ima današnja srednja šola preveč predmetov, saj so že v prvem razredu 4 jeziki, v tretjem razredu pa je 5 jezikov in 12 predmetov. To je proti metodičnemu načelu: non multa, sed multum. Vseled množice predmetov se v nobenem ne dosežejo zadovoljivi uspehi. V tem oziru morajo profesorji potrpeti in omejiti zahteve iz posameznih predmetov, dokler šolska reforma ne odpravi te preobilice.

Neki obrtnik je zameril profesorju, ki je njegovemu sinu svetoval, naj pusti študij, ker se itak ne izplača, saj vsak čevljar in delavec danes več zasluži kakor študirani uradniki in profesorji. Poudarjal je, da se s takšnimi opazkami o malovrednosti študiranih poklicev vsej mladini jemlje veselje do študiranja. On da rez prav dobro izhaja s svojim rokodelstvom, vidi pa, da bi izhajal mnogo boljše, ako bi imel več izobrazbe, zato je poslal svojega sina v srednjo šolo. Temu je pritril ugleden podjetnik, ki je sam študiral gimnazijo in se šele potem posvetil praktičnemu poklicu. Pravi, da njegovi sinovi morajo napraviti gimnazijo. Možu sem dal prav in poudaril, da tako delajo tudi šefi svetovnih tvrdk v Hamburgu in drugod. Na Češkem niso redki kmetje s srednješolsko maturo, nekateri so celo doktorji. Pri nas smo še daleč od tega, vendar je ta razgovor dokazal, da tudi ljudje praktičnih poklicev spoznavajo vrednost izobrazbe. Sedanjaš obupni položaj študiranih ljudi res vpliva neugodno na obisk srednjih šol, zlasti v višjih razredih. Na več zavodih se je opazilo, da niti polovica absolviranih četrtošolcev ne pride v peti razred, temveč odhajajo v razne strokovne šole, kjer pridejo hitreje do boljšega zaslužka. Razumljivo je, da profesor v svojih gnotnih skrbih odganja nemarne dijake iz šole včasih s pikrimi opazkami. Pred vojno smo za enomesečno plačo dobili 5 oblek, danes stane ena obleka toliko kakor celomesečna plača, a kupiti si ne moremo obleke, ker nam plača ne zadostuje niti za samo hrano. Vendar se moramo v šoli čuvati takšnih opazk, ker s tem gojimo materializem, ki se je itak že preveč razpasel. Ako pa starši vidijo, da obupani profesor slabo vpliva na učence, potem morajo zahtevati od odločujočih činiteljev, zlasti od poslancev, da se gnotni položaj vsega učiteljstva tako uredi, da bo privabil najboljše ljudi v ta poklic in da učitelji

22.) Ptičji kralj (otroška igrca s petjem v 2 dejanjih, 6 oseb, vojaki, služabniki, šolarji, ptice: vse sami otroci.)

Društva, ki imajo že dalj časa izposojene igre, prosimo, naj jih vrnejo čimprej, da jih moremo posoditi zopet drugim.

ne bodo prihajali v šolo razdraženi vsoled materialnih skrbi.

Se eno pritožbo sem si zabeležil od tega razgovora. Nekdo je trdil, da učenci dobivajo pretežke naloge, češ, profesor se je v šoli celo uro mučil z matematičnega naloge, katero bi učenci morali doma napraviti, a je skoro sam ni znal. To je res huda pregreha. Profesor ne sme dati dijakom naloge, katere ni že prej sam izdelal. Lahko je v nalogi tiskovna pomota ali kakšna težkoča, katero profesor odpravi s kratkim navodilom. Zgodilo se je, da so učenci dobili nalogo: «Pomoži vsako število (sledi 5 števil) z vsakim številom (sledi zopet 12 števil)». To je v celem 60 računov! Profesor očitno niti prebral ni naloge. Takšni dogodki so dokaz slabe priprave profesorjeve za šolo. Javnosti pa bodi to v pouk, da učiteljevo delo še ni opravljeno s tistimi urami, katere ima v šoli, temveč da se mora vestno pripraviti za vsako uro, poleg tega pa tudi neprestano razširjati in množiti svojo izobrazbo. Za to pa je treba časa in sredstev. Ako mora profesor v izvenšolskem času ho-

ditati za svojimi življenjskimi potrebščinami, da jih dobi čimbolj poceni, ali ako mora iskati postranski zaslužek, o katerem se je v zadnjem času toliko pisalo, potem se ne more dovolj pripraviti za šolo. Torej pridemo zopet na «ceterum censeo»: dajte učiteljstvu dohodke, ki ne zadostujejo samo za telesne potrebe, temveč mu omogočijo tudi kulturno življenje, potem pa zahtevajte brezpozorno izvrševanje službe, k kateri spada tudi vestna priprava!

Se eno nas uči ta razgovor. V šolskih govorilnih urah ne slišimo takšnih pritožb, meni tega tudi niso povedali starši, ki so imeli svoje otroke v naši šoli. Očitno pa se veliko govori o šoli, toda šolniki ne zvemo tega, ker starši nimajo potrebne odkritosrčnosti in poguma, da bi nam to povedali. Boljšo se, da bi to moglo njihovim otrokom škodovati v šolskem napredku. Vsi samo lovijo izpričevala, manjka pa skupnega soodlovanja šole in doma za vzgojo mladine. Znaniti je res, da nikdo ni tako občutljiv za očitke pogreškov kakor učitelj, ker v šoli ni vaju ugovora in ga tudi ne sme trpeti. Toda če starši s primerno takotom učitelja opozorijo na eventualne resnične ali samo domnevne napake, jim tega ne sme zameriti. Ako si tega ne upajo, pa naj v listih razpravljajo o teh vprašanjih, ne da bi koga imenovali ali osebno napadali. Medsebojna odkritosrčnost med učitelji in starši bo le koristila vzgoji.

F. Vajda

Inspektor v min. prosvete.

Iz življenja in sveta

Izkopnine iz Etiopije

Profesorju harvardske univerze, G. A. Reiserju, je po desetletnem raziskovanju v Etiopiji uspešno odkril grobove približno 20 kraljev in 54 kraljic, katerih vladarska doba nad Etiopijo je trajala približno do 7. stoletja pr. Kr. V teh grobovih so se našle znamenite stvari, ki dokumentirajo visoko razvito kulturo afrikanjskih narodov one rane dobe.

Glavne izkopenine so bile najdene pri Napali, stari prestolici Etiopije, ki se danes imenuje Gebal Barkal. Kraljevski grobovi so se nahajali izven mesta na malem gričku ob Nilu; večino grobov so prekrivale piramide. Imena kraljev so se dala le v malo slučajih ugotoviti, dognano pa je, da so to res sami kraljevski grobovi. Kot prvi kraljevski grob je bila odkrita grobnica Tirhakve, ki ga omenja tudi knjiga Jezaja. Južno Barkala so pri Nuriu sledila nova odkritja, grobovi štirih najmočnejših etiopskih kraljev. Tirhakva in ti štirje njegovi nasledniki takrat niso vladali samo v Etiopiji, temveč tudi v Egiptu. Kakor trdi profesor Reiser, je bila etiopska kraljevska dinastija iz poretka libijskih Nomadov. V Kermi (na severu Sudana) so raziskovalci odkrili grobišče neke egiptovske garnizije, v katerem so vojake pokopavali približno med 20. in 16. stoletjem pr. Kr.

Nadalje so našli grobove egiptovskih podkraljev, po številu približno 300, med njimi mnogo ženskih trupel. Zene so najbrž bile žive zakopane v vladarjev grob, da so dušo umrlega spremljale v večnost. V grobovih so se našli tudi meči z držaji iz želvovine, pahljače iz novejih peres, zrcalaste slike, brivske priprave, noži, sandale in ostali predmeti, ki pričajo o visoki kulturni stopnji Etopcev. V Barkalu, 200 milj južno od Kerme, so našli raziskovalci preostanke velikega Amonovega svetišča, ki so ga Egipčani najbrž gradili med 15. in 10. stoletjem pr. Kr., ko so zasedli Sudan. Končno je Reiserjeva ekspedicija preiskala tudi piramide v Sudanu in ni nikjer ostala praznih rok.

Higijena zakona

Mnogokrat čitamo, da bi morala ženin in nevesta prinesiti uradno zdravniško spričevalo, predno bi se smela poročiti. Tako bi se zatrla ali vsaj zelo omejila sifilis, jetika, škrofuloza i. dr. bolezni. V monakovski «Medizin. Wochenschrift» poroča dr. G. Sticker, da so take predpise za žene in neveste poznali stari Indci že pred mnogimi tisočlet. Indski stari zakoni so prepovedovali, poročati se z ženami ali možmi iz družin, ki so imele med člani jetičnike. Žena naj bo zdrava in možu niti izdaleka sorodna. Ind naj ne gleda na doto, naj ne jemlje žene iz familij, ki ne rodi dečkov, naj se ne ženi v družinah, ki so po telesu gosto kosmate, ki imajo zlato žilo, sušico, slab želodec, padavico, belo ali črno lepro; Ind naj se ne ženi z rdečelasko ali z dekletom preveč redkih ali preveč gostih las, z jezičnico rdečih oči. Ind naj se ženi le z dekletom, ki je brez telesnih napak, ki ima hojeto gosli ali slova, ki je le zmerno porasla po telesu in po glavi ter ima majhne zobe in mehke ude! Tako se glasi najstarejši, nam znani zakon za srečne zakonce.

Kitajska kuhinja

Hans Bethge poroča, da je bil na večerji pri dveh izobraženih Kitajcih, ki sta sama kuhala. Začela sta kuhati ob 3. zvečer, večerja pa se je pričela ob 8. zvečer ter je trajala do 1. ponoči. Bilo je 16 jedil. To je še malo, kajti na kitajskih velikih banketih pride na vrsto 30—40 jedil. Kitajec lahko obširneje govori le, kadar je. Obenem pije pogreto rižovo vino. Zadnja jed se imenuje «jed za naslavljenje» in se pri njej ne pije več. Napilajo si z vzklikom: «Tsing Cho!» kar pomeni «Prosim, pij!» — Ako hoče gosta počastiti, rečeš: «Gam Bel», t. j. «Eks». Nato izpljeta oba do dna in si pokazeta čaši, da sta res prazni. Na omenjeni večerji je bilo 6 Kitajcev in 6 Evropejcev.

osebnosti Stanislavskega, ki pač ni toliko pridobitev, kolikor prirojena.

Pri Stanislavskem je krič eruptiven in je tišina eruptivna. Pri Stanislavskem je vse mogoče. On zna predstaviti brezkončnost in idilo v brezkončnosti; goro in dolino; in vse je zvezano, s tajnstvenostjo in čudovitimi harmonijami. Enostavnost in pestrost. Pri Stanislavskem je vse iz narave naravno.

Pri nas je Stanislavski znan kot prvobornilci odrskega realizma. To bi skoraj vzbujalo sum, da je enostranski. In gledališče ne sme biti enostransko. Toda kdor o Stanislavskem tako misli, je sam v zmagi.

«Car Fjodor Ioannovič» je dramska pesnitev. Verzi. Daleč proč od Čehova, ki je pravzaprav morda edini pisatelj, ki je resničen odrski realist. Aleksej Tolstoj, ki so ga zamenjavali z Levom Tolstom in ki je manj znan, je živ, preden je nastopila doba skrajnega realizma. In hodil je pri Shakespearju in Schillerju v šolo, kakor piše o sebi. Torej daleč, daleč proč od realizma.

Stanislavski je storil nekaj genijalnega. Nasproti vsem trditvam je povzdignil realistično govorico in igro nekoliko višje, toliko, da je postala poezija. In verz mu ne ovira govorice, ne igre. Zato pa verza še zdaleka ni potisnil nižje. Našel je pot, ki je prava: za odrsko resničnost, odrsko maniro. Ta odrska resničnost je tako resnična, da te prepriča, kakor življenje samo.

Pred poldrugim letom so slavili Hudožestveniki po naši zemlji svoj triumfalni pohod. Kakor leta 1909. po zapadni Evropi. Mi smo jih spoznali. In kakor če pošetih starega znanca, je tak osenet pri Stanislavskem v Berlinu.

Zvon je zazvonil tako silno, da se je narod, ne oziraje se na to, da je bilo še zgodaj zjutraj, začel v trumah zbirati na trgu, da vidi, kdo tako gromovito zahteva njegove sodbe in varstva. Vsi v Vineti so poznali Ujemivetra, vedeli so, da je rešil življenje svojemu gospodarju, vedeli so za njegovo obljubo — ter ostrmeli, videč sredi trga ubogega konja, slepega, lačnega, kako drgeta od mraza, in pokritega s snegom. Skoro se pojasi, za kaj se gre in ko narod zve, da je bogati Usedom zapodil iz hiše slepega konja, ki mu je rešil življenje, eklene enoglasno, da je Ujemiveter imel popolnoma prav, da je pozvonil z zvonom veča.

Pokličejo na trg nehvaležnega trgovca in, ne oziraje se na njegovo opravičevanje, mu zapovedo, naj vzdrži konja kakor poprej in naj ga redi do njegove smrti. In nalašč za to je bil določen človek, da pazi, ali se izpolnjuje sodb, ki je bila vrezana v kamen, postavljen za spomin tega dogodka na trgu veča. Pravijo pa, da ni bilo niti enkrat treba prisiliti Usedom, da izpolnjuje sodb. Trgovec je čutil vso grdob svojega dejanja, hranil in stregel je slepemu konju do njegove smrti.

Reinhardt in Stanislavski

Berlin, sredi oktobra.

V gledališkem listu Lessingtheatra čitam uvodoma sledeči stavek: «Prazno blebetanje je, ki izhaja od enostranskih in blaziranih ljudi in ki je vsekdar od njih

izhajalo: da je minila doba gledališča, da imajo ljudje važnejšega opravila. To je vsekdar neresnično! Gledališče je in ostane najpoljudnejša, najuspešnejša umetnost! Nobena druga ne more toliko nuditi. — Heinrich Laube.» Ta izrek starega gledališčnika stoji danes ravno o pravem času na uvodnem mestu gledališkega lista. Zakaj v nobenem času ni bilo toliko malodušnosti in nevere v gledališkem oziru, kot dandanes. In ako z druge strani primerjam ta izrek s tistim, kar dandanes dejansko nudijo gledališča, moram staremu Laubeju, senioru ravnateljev Burgetheatra, iskreno pritrčiti.

Brahm je bil renesansa nemškega gledališča. Uprizarjal je Ibsena in Hauptmanna. Njegova režija je bila nova. Kratko dobo je svetila ta zvezda na nebesu gledališča. Nadaljeval je Reinhardt. Podiral in zidal nanovo. Kakor bojevnik, ki je prejel nov meč, je preizkušal v raznih bojnih režiserstvu, dedščinu učitelja Brahma. Če je bil Brahm tih, je bil Reinhardt glasan; če je bil Brahm scenično enostaven, je bil Reinhardt razkošen. Če je ljubil Brahm efekt ene barve, je ljubil Reinhardt pestrobarnost, sto barv. Oba sta bila mojstra, oba sta poznala temeljito svoj instrument, režijo! Oba sta bila kot človeka režiserja. Njiju poklic se ne da določiti od njihovega osebnega življenja; ker režiser ni poklic, režiser je narava.

Kleines Theater. Ozka, mala dvorana, brez galerije, en sam majhen parket in oder, ki spominja nekoliko na starogrške stavbe. Nizek, ozek, malo globok. Ta dvorana in ta oder sta videla začetek Reinhardtovega delovanja. Skoraj neverjetno se zdi, da je Reinhardt, veliki men-

da največji režiser današnje zapadne Evrope, začel svojo «karijero» v tem pozabljem kotičku «Unter den Linden». Danes gospodujejo v tej dvorani drugi ljudje.

Zunaj visi reklama: «Totentanz» mit Irene Triesch, allabendlich 8 Uhr. Ti gledaš, gledaš, in malo čudno se ti zdi. «Smrtni ples» je vendar ena najtežjih Strindbergovih dram. Če kaj več, in če je igralce kolikolič vreden, se ne more dan za dnem raztrgati in ubiti z eno izmed ulog v «Smrtnem plesu». Zvečer sedi torej v dvorani in si poln sanjarij o Reinhardt, o njegovih silajnih igralcih, pa ti igrajo «Totentanz». Joj, saj ni tukaj Reinhardta, se strahoma domišliš, ko gledaš to revno uprizoritev. Revno v dvojnem oziru: v igralskem predvsem in v sceničnem tudi. Irene Triesch je znamenito ime in vleče. Škoda, da je le znamenito ime! In škoda za drago vstopnico, si misliš, ko odhajaš.

Tolaži se s tem, da vidiš Reinhardtovo inscenacijo «Orfeja v podzemlju» v Grosses Schauspielhausu. Sicer je opereta in še z manj vrednimi igralci zasedena; vendar: Inszenierung von Max Reinhardt!

Grosses Schauspielhaus, prej Cirkus Busch, je ogromno poslopje. Menda bi vsi Celjani imeli v njem prostora; in čisto posebno je zidano. Stene, stebri, strop, vse je v obliki stiliziranih kapnikov in luč je tako skrita, da te kar prevzame. Uvertura. Misliš, da si v nebesih. Pozabiš, da si bil kdaj v Kleines Theatru in strmiš in uživaš.

Reinhardtova inscenacija je pravzaprav tehnično enostavna. Ali obilica barv, s katerimi operira, napravlja silen utis razkošja in bogastva. Harmonično z in-

scenacijo so izbrani tudi kostumi in celo rekviziti. Sicer te opereta kljub svoji častiljivosti (Offenbach!) — kljub genijalni vprizoritvi ne more docela prepričati, še manj prevzeti, kot bi to morala vsaka res dobra vprizoritev, vendar vstane v tebi slutnja onega velikega, nepovedanega, zastirtega, ki leži v Reinhardt. Potem si domišliš, da je začel človek, ki je dirigiral velkanske vprizoritve v tem gigantskem gledališkem poslopju, v tel areni, ki prekaša vse starogrške in starorimske arene, da je začel v prikljavi dvoranci «Kleines Theatra». Kaj je tičalo v njem! Kako se je povzdignil, kako je poletel!

Ta je gledališče zapad. Gledališče literature in velike tradicije. Danes gostuje v Berlinu Stanislavski s svojimi igralci. Vzhod. Orijent in stepa. Barbarska umetnost.

Barbarska umetnost je «Car Fjodor Ioannovič». Nekaj iz Justinjanove dobe v Bizancu. Nekaj azijskega, mongolskega, divje barbarskega. Nova orijentacija v dobesednem pomenu besede. Razkošje v grobih linijah, bogastvo, ki diši po prelitih krvi in po rabljevih sekiri. In vendar prava, istinita, globoka umetnost.

Se celo več! Več namreč, kot evropska umetnost. Zakaj ako hočemo klasificirati Stanislavskega ne moremo storiti drugega, kot da postavimo Brahma in njegovega učenca — nasprotnika Reinhardta v eno vrsto in rečemo: to je Stanislavski. Zdržiš obeh. — Ali ta klasifikacija še vedno nezadostna. Zakaj česar nimata niti Brahm niti Reinhardt, namreč gosposdstvo nad živo naravo in nad življenjem, to je Stanislavskega del. Dočim sta bila oba Nemca le služabnika življenja, služabnika narave, je Stanislavski gospodar. To je razloček: in ta ere na rovaš

Kitajci jedo s palčkami, ki jih drže med palcem in kazalcem v obeh rokah. Jedo spretno in elegantno. Evropejci jedo le z vilicami, žlicami in noži. Kitajski otroci se morajo učiti 3-4 leta, preden znajo dobro uporabljati palčke.

Večerja je bila izvrstna, marsikaj je teknilo zelo okusno in čudno, a vse prav dobro. Pred vsakim krožnikom stoji rjava kitajska omaka, Ziang Ju, pripravljena iz boba in praženega kruha. Po čašah so na razpolago osoljeni orehi in aprikoze. Juha je bila iz konserviranih kitajskih školjk z jajci. Juho jedo z žlicami iz porcelana. Nato je prišla na mizo Jegulja z omako in praženimi mandlji. Jegulja je bila kuhana na olju, zalita z vinom, v omaki z različnimi začimbami. Nato močnik iz kitajskih orehov, mesa piščančev, kitajskih gobic in glavne solate. Nato pečena govedina z bambusnimi kali, ki so kakor naši špargli. Potem kokoš z maroni in kitajski omaki. Potem mlad grah, gobice in cvetovi «Rumene cvetke»; potem sesekljana svinjina v omaki, jajčevina z gobicami in zelenjavo.

To je prvi del večerje. Osem jedil! Nato je premor. Mizo pospravijo in zapalijo si cigarete. Po pavzi pride na mizo znova juha iz jajc, lešnikov in zelišč. Potem pečene kitajske gobe, sesekljana teletina, teletičji možgani v jajčnem testu, kurji drob, kitajski guljaž z repo, kuhano v vinu, golobija obara, riba v vinski omaki, močnata jed z ribjo pasteto itd. K vsemu toplo vino in končno mnogo čaja. Kitajci znajo dobro in mnogo jesti.

× Na Dunaju je vedno kaj novega. To pot govori ves Dunaj o velikanskem loterijskem dobitku v četrtem okraju v Resljevi ulici. Neki zasebni uradnik je tam pred nekaj dnevi stavil v malem lotu aK 4000 na Innsbruck na številke 16, 17 in 23, ki so vse tri tudi res zadele. Dobičnik je dobil 14.400.000 K! Istočasno je bil v kolekturi tudi neki krojač, ki si je številke napisal in jih stavil potem v drugi kolekturi. Stavil je pa samo 300 kron in je zadel 1 milijon 80 tisoč kron. Kdor se na Dunaju ne razgovarja sedaj o valutah in indeksu, govorijo o tej slavni temi, kakršne se ne spominjajo najstarejše loterijske žemice.

× Največja tiskarna na svetu. Kot največja tiskarna na svetu se smatra ona, ki je last ameriške družbe Curtis Publishing v Filadelfiji. Interesantno je, da ta ogromna tiskarna v glavnem ne tiska drugega, kakor takozvane «Magazines», to so tri revije, naslovljene «The Saturday Evening Post», «The Home Journal» in «The Country Gentlemen». Prva je tednik, obsegajoč 116 strani zelo velikega formata in se tiska v dva in pol milijona izvodih. Druga revija je namenjena ženskemu svetu, ima enako velik format in 2 milijona naročnin in naročnikov. Tretja je posvečena agrikulturni. Obsega 50 strani in izhaja v 850.000 izvodih. Palatna tiskarna je ameriška kolosalna. Ima deset nadstropij, v njih je nameščenih 170 tiskarskih strojev, izmed katerih se jih 96 uporablja za enobarvni, 39 za dvobarvni in 28 za štiribarvni tisk. Tiskarna je dnevno 19 ur v obratu in zaposluje 4500 delavcev, ki se delijo v dva turnusa. Vsak delavec dela na teden pet dni po 9 ur. Tiskarna je seveda popolnoma kompletna, ima prvovrstno knjigovodstvo in tudi lastno klisarno, Požre pa dnevno 280.000 kg papirja.

× Novi ruski zakoni so zelo zanimivi. Člen 121 kazenskega zakona se na primer glasi: Podučevanje nedoraslih oseb v verskih pojmih bodisi v državnih ali zasebnih šolah se kaznuje s težko ječo do 1 leta. — Člen 124: Verski obredi, nagajanje religioznih slik in spisov v prostorih državnih institucij se kaznujejo s težko ječo do 3 mesecev ali z globo v zlatu. Delovni komisariat je izdal dekret, ki prepoveduje, da bi kleriki pri službi božji sodelovale osebe, ki še niso izpolnile 18. leta.

Predstave, ki jih nudi z igralci, ki so nam deloma znane, so iste, kot pred pol-drugim letom v Ljubljani, in vendar čisto nove.

Zdaj se ti zdi, da je bil ta prizor v Ljubljani boljši, ta igralec da je bil v Ljubljani močnejši, a že naslednji hip te zopet prevzame drug prizor, ki je bil, ko si gledal v Ljubljani isto predstavo, mogoče manj srečno odigran, tako, da ti ni ostal niti v spominu, in ki sedaj zraste kot nov spomenik.

Jaz mislim: stokrat igraš eno in isto igro, pa ti pri zadnji predstavi izpadeš tisto, kar se ti je pri prvi najbolje posrečilo in z druge strani, odigraš sceno, ki je nisi nikoli sebi v zadovoljstvo pogodil, naravnost presenetljivo dobro, in sam ne veš, kako.

Tako je gledališče.

Ali nekaj važnega: gledališče ne sme biti niti zabava za igralca še manj pa «poklica». Gledališče mora biti potreba, življenje. In to, vidiš, prijatelji, je krivost Hudožestvenikov. Prepričan sem, da imamo med našimi igralci takih, ki po svoji naravni nadarjenosti celo prekašajo tega ali onega člana moskovske družine, a jim manjka tistega, kar je napravilo iz male diletantske družbe najslavnejši gledališki ansambel vsega sveta.

Gledališče je kakor sfinja, neresljiva uganka. Sto kraljev nudi, na katerih se ti zdi, da jo moreš z lahkoto razrešiti. In na koncu rečeš: «Ich armer Tor, und bin so klug als wie zuvor». Vrednost ne tiči v cilju; vrednost je v iskanju cilja. Zato je gledališče »najpoljudnejša, najuspešnejša umetnost! Nobena druga ne more toliko nuditi.» —

Silvester Skerl.

Gospodarska vprašanja

Naš vodni promet

K novim carinskim olajšavam za ladijedelnice in brodograditelje.

Zadnja štiri leta našega gospodarskega življenja so nam zadostno dokazala, kolikšnega pomena so v ekonomskem oziru urejene transportne razmere. Nezadostno železniško omrežje, ki bi naj spajalo vse produktivne dele našega ozemlja in omogočalo transport raznolikih produktov na domača in inozemska tržišča, pa tudi pomanjkljivosti v že obstoječem železniškem prometu so nam že do sedaj prizadevale obšutno gospodarsko škodo in prohibirale za nedogleden čas gospodarski razvoj celih delov našega produktivnega ozemlja. Priznava, da se naša izvozna trgovina v veliki meri baš zaradi nezadostnih in pomanjkljivih transportnih institucij ni mogla v polnem obsegu razviti in da je mnogo nam nepotrebnih domačih produktov (n. pr. lesa) ostalo v zemlji, ker se niso mogli transportirati v inozemstvo.

Poleg železniškega prometa igra posebno v onih državah, ki nimajo zadostnega železniškega omrežja, veliko vlogo vodni promet. Ne samo zaradi tega, ker je enostavnejši, cenejši in sigurnejši, vrh tega pa — vsaj v današnjih razmerah — mnogokrat tudi hitrejši od železniškega prometa. Kar se vodnega prometa tiče, pa se mora posebno pozornost posvetiti našemu morskemu prometu, ki je posebnega pomena za izvoz produktov iz Slovenije, Bosne in Dalmacije. Ogromna bogastva naše zemlje najrazličnejših proizvodov (agrarinih, rudarskih, gozdnih, pa tudi industrijskih) se ne morejo plasirati v vseh naših sosednjih državah in morajo naravno — mnogokrat že z ozirom na geografsko lego, ob morju ali v bližini morja, — gravitirati v prekmorske pokrajine. Ne smemo pozabiti, da so že v predvojnem času prekmorske države bile prav znatni konzumenti za slovenski in bosanski les, dalmatinski cement, tanin in sirovine ter predelane kože različnih vrst; celo banatska pšenica in moka je v znatnih množinah prejadrala morje do Amerike, kjer je slovela kot prvovrsten konsumni predmet za razvijane prekmorce.

Pomanjkanje zadostne domače toneže v povojnih letih nam je tudi tu oviralo in oteževalo izvoz. Navezani smo bili večinoma na inozemske plovne objekte, ki pa nam niso bili vsakokrat na razpolago tam, kjer bi jih potrebovali. Zato pa je tudi tem bolj razveseljivo dejstvo, da se je v zadnjem času začelo prav resno in znatno gibanje v smeri, da se zgradi večje ladijedelnice in delavnice za gradbo novih in adaptacij ter popravilo starih ladij in plovnih objektov, ki so v dolgotrajni vojni postali popolnoma neuporabljivi.

Naravno, da naša industrija momentano še ni na oni stopnji razvoja in kapacitete, da bi lahko sama pokrila ogromne potrebe za brodarstvo, za ladijedelnice in delavnice. Je pa tudi med materialom, ki se uporablja v ladijedelstvu, mnogo takega, ki ga v naši zemlji sploh ni dobiti, in smo vsled tega navezani izključno na izvoz iz inozemstva. Pravilno pojmovanje velike važnosti tega vprašanja od strani centralnih oblasti je tudi v tem oziru rodilo dober rezultat. Uspeh intenzivnih razprav zainteresiranih brodograditeljev in plovnih družb z zastopniki resornih ministrstev so bile: odredba člena 181. finančnega zakona za leto 1922/1923, in izvršilne določbe za omejenno odredbo, ki jih je te dni izdalo finančno ministrstvo, oziroma generalna direkcija carin.

V naslednjem podajamo glavno vsebino člena 181. in tozadevnih izvršilnih predpisov:

V členu 181. finančnega zakona se odreja carinska prostost za vse predmete, ki so neposredno potrebni za plovitev, kakor tudi za material za tehnično opremo in zgradbo ladij, ako se taki predmeti sploh ne izdelujejo v zemlji ali pa ne izdelujejo v zadostni množini, to pa pod pogoji, ki jih predpiše fin. minister. Finančno ministrstvo je v dogovoru s prometnim in trgovinskim ministrstvom in po zaslišanju zainteresiranih krogov izdalo z odlokom št. 364 od 5. t. m. sledeče izvršilne predpise:

1. Pravico okoriščati se s carinskimi olajšavami iz člena 181. finančnega zakona imajo:

a) ladijedelska podjetja, ki se samostojno pečajo z gradnjo ali popraviljem ladij v večjem (industrijskem) ali manjšem (obrtinskem) obsegu, in ki v to svrhu razpolagajo z lastnimi ladijedelnicami;

b) domača plovna podjetja, ki imajo svoje ladijedelnice za gradnjo ali pa za popravila ladij, ali pa nalašč za popravila ladij opremljene delavnice;

v) domače plovne družbe in domači lastniki ladij;

g) inozemske plovne družbe, ki imajo v naši zemlji svoje delavnice za popraviljanje svojih lastnih ladij.

2. Kdor se hoče okoriščati z zgoraj omenjenimi carinskimi olajšavami, mora za vsak posamezen slučaj uvoza vložiti pri za to pristojni glavni carinarnici, v katere področju se nahajajo ladijedelnice, delavnice, oziroma sedišče plovnih družb ali bivališče lastnika ladij, — posebno prošnjo, ki se ji mora priložiti potrdilo pristojne oblasti, da prosilec zares spada v eno od v. 1. odstavku omenjenih kategorij, in da bodo predmeti, ki se nameravajo uvoziti, služili izključno za plovitev, oziroma za opremo, zgradbo ali popravilo ladij.

3. Dovoljenja za carine prost uvoz takih predmetov izdaja generalna direkcija carin v sporazumu s ministrstvom za trgovino in industrijo. Carinarnice imajo vložene prošnje v to svrhu s svojimi predlogi dostaviti generalni direkciji carin.

Dokler se pa ne odredi kaj drugega, se smejo tudi brez posebnega dovoljenja od strani generalne direkcije carin carine prosto uvoziti predmeti, ki so naštet v spodaj označenem seznamu, če se k carinski deklaraciji priloži potrdilo ministrstva trgovine in industrije V. odeljenje v Beogradu, da se taki predmeti ne nahajajo ali pa ne izdelujejo doma v zadostni množini.

4. Na temelju teh določb uvoženi predmeti se lahko odstopijo tudi drugim, ki imajo glede carinske prostosti iste pravice, to pa šele po pismeni odobritvi carinarnice, ki je blago pri uvozu odpremila, in samo v slučaju, če se tozadevni posebni prošnji priloži še potrdilo iz 2. točke glede cesionarja.

5. Na temelju teh določb uvoženi predmeti, ki se uporabljajo kot ladijski inventar, se morajo upisati v knjigo ladijskega inventarja in se mora v njej označiti tudi datum in uvozna številka deklaracije, po kateri je izvršen uvoz.

6. Uvoženih predmetih morajo uvozniki voditi knjige, iz katerih se mora razvideti, kje in zakaj so bili uporabljeni. Uvozniki morajo carinskim organom v svrhu revizije dovoljevati vpogled v omenjene knjige. Če bi se uvoženi predmeti uporabljali ali poskušali uporabiti za kak drug namen, a ne za to, za kar so oproščeni, ali pa če se brez dovoljenja odstopijo drugim osebam, se odgovorni uvozniki kaznujejo po členu 163. carinskega zakona.

Seznam predmetov iz 3. točke.

1. Les, ki ne raste v naši zemlji. n. pr. teack, pitch-pine, legno santo, eksotični les za furniranje in furnirji iz takega lesa.

2. Pločevina pod 1 mm debelosti, sirova, pocinkana, z medenino ali pa nikljem prevlečena, ravno tako tudi pločevina nad 1 mm debela, izvzemši sirovo.

3. Ploče, drogi, cevi, poluge, fasonirane ali nefasonirane iz svinca, bakra, cinka, kositra in njihovih legur.

4. Železne cevi, izvzemši lite.

5. Fasonirano železo v obliki T in I.

6. Specijalni žebelji za ladijedelstvo, pocinkani ali pa iz bakra in njegovih legur izdelani.

7. Fasonirano železo, nalašč izdelano za ladijska rebra.

8. Izdelki iz bakra, kositra, cinka in njihovih legur, ki so izdelani nalašč za opremo brodov.

9. Sesalke.

10. Vsi stroji in parni kotli kakor tudi njihovi deli, izvzemši elektromotore do 7,5 HP. in generatorje v vseh velikostih.

11. Kompletna krmila in njihovi deli.

12. Orodje za potrebo ladijedelnice, delavnice in plovnih strojnih naprav.

13. Linolej za preproge in tapete (lin-krusta).

14. Specijalne barve za konzerviranje zunanje površine podvodnega korita ladije, n. pr. «Moravija», «Holzapfel» itd.

15. Platno za jadra in cirad.

16. Vrvi iz železne žice s konopijo ali brez nje, pocinkana ali nepocinkana.

17. Sidra in verige za sidra in druge ladijske potrebe.

18. Zastave državne in drugih držav, izdelane in signalne zastave.

19. Ladijske svetilke za dajanje signalov.

20. Kuhinjska posoda iz bakra in niklaj ter njihovih legur.

21. Navtiški, meteorološki in optični instrumenti ter aparati, kakor tudi aparati z vsemi pritliklinami za radio-telefonične instalacije.

22. Hidrografske karte.

23. Vsa olja za mazanje in sredstva za konzerviranje strojev, motorjev in orodja.

Dasi se ti predpisi manjega interesa za našo širšo javnost, ker se v našem delu kraljevine ne nahajajo ladijedelska in podobna podjetja, jih vendar prinašamo v tem oziru bo nedvomno v prvi vrsti v korist sami industriji, v drugi vrsti pa bo tudi blagodejno vplivala na domače gospodarstvo sploh, ker se ne bomo zadolževali v inozemstvu za blago, ki ga, ali pa bi ga vsaj lahko v zadostni množini izdelovali doma. Torej pravočasno na delo, da si osvojimo ves domači konzum v tej važni panogi.

Glasovi o dviganju dinarja in protidraginjski akciji

Akcija pomočnika finančnega ministra g. Plavšića za zboljšanje naše valute in njen uspeh sta vzbudila mnogo razmotrivanja v našem časopisju. Večina listov pozdravlja to akcijo v zvezi s protidraginjskim bojem in izraža zaupanje gospodu Plavšiću.

«Slovenec» z dne 15. t. m. prinaša izpodb. perera dr. Slokarja lep članek, — katerem dr. Slokar ponovno zagovarja svoje mnenje o valutni akciji. Pisec smatra valutno vprašanje kot vprašanje celokupnega ljudskega premoženja, nikakor ne kot vraščanje prestiža trenut-

no vladajočih ali pa opozicijskih strank. — Trgovina in industrija se ne nadnega dviga ne veseli, ker bo imela pri starih zalogah občutno izgubo. Delavski in uradniški krogi pa zasledujejo nasprotno z upolnolnim pričakovanjem dvigjanje vrednosti naše valute in njen vpliv na doslej neznozne draginjske razmere. Kdor hoče razpravljati o tem vprašanju, ne sme biti glasnik izključno enih ali drugih, njemu mora biti merodajna samo trajna korist, ki jo ima od tega razvoja ljudsko premoženje in gospodarstvo. Pisec dokaže, da je napačno mnenje, kakor da bi država živorevala velike zneske dolarskega posojila za zboljšanje naše valute. Država je po izvajanjih g. Plavšića dobila doslej 15 milijonov iz ameriškega posojila za notranje državne potrebe in je samoočebni umevno, da ne bo plačevala notranjih obveznosti v dolarjih, ampak v domači valuti, ki jo dobi za dolarje na borzi, to je na domačem trgu. Tudi če bi kdo pri takem postopanju mogel konstruirati kako izgubo za državo, je ta izguba le navidezna, ker ima padec vrednosti tujih veljav za posledico ogromne koristi za splošnost in tudi za državo. Ze pri sedanjem izboljšanju valute se zmanjšajo letne obrestne obveznosti naše države, cene državnih nabav v inozemstvu se znižajo za preko ene tretjine. Rešitev vprašanja uradniških plač bo z zboljšanjem valute znatno olajšana. Iz vseh teh in veliko drugih razlogov bi bila eventualna izguba pri zamenjavi dolarjev, ki v resnici ne obstoja opravičljiva. Kakor sedaj znamenja kažejo, se je dinarja polastila že mednarodna spekulacija, in hoče biti tudi deležna zasluga pri dvigu naše valute. Vseled naraščanja valute draginja je popuščala. K koncu pravi pisec: «Dolžnost vseh, ki imajo srce za ljudstvo, je, da konstatirajo z zadovoljstvom ta napredek in da opustijo vsako tendenciozno tolmačenje in prerokovanje za bodočnost, ki bi moglo ovirati nadaljnji uspešni razvoj tega povoljnega pošetka.»

«Slovenski Narod» z dne 17. t. m. obsoja v početku brezobzirno izkoriščanje s strani produktivnih slojev in posredovalcev, ki so skoro izgubili mero in prevdarek v svojih zahtevah. Ni bila prava politika, če je država puščala, da smejo gotovi krogi tirati odiranje do skrajnosti. Nedopustno je tudi bilo, da se je tako dolgo puščala diletantom skrb za valuto in da se je takoj odnehalo s predpisi, ko je zacvilila organizirana spekulacija, moralno skozinekož živiva. Vodniki te spekulacije z živili in z denarjem imajo v mislih le svoje interese, ki so podani v tem, da bi čim dalje mogli živeti svoje prazno življenje brez resnega dela. Tudi sedaj, ko se vse, kar je poštenega v državi, raduje, da je nastopil preobrat na živilekem in denarnem trgu, je cela vrsta ljudi, ki sistematično goje nezaupanje proti hvalevredni vladni akciji ter z licemernim govorjenjem begajo narod. Eden del teh so blagovni in denarni verižniki, drugi so iz političnih ozirov defetisti. Nas veseli, da se bistveno izpreminja položaj na boljše v naši državi. Cene živilom so pričele padati. Ameriška moka in koruza, ki je pametna vladna akcija povedla k nam, je zlomila ošabne cene domačega produkta. Naenkrat je sedaj blaga zadosti in alarmantne vesti o slabi letini so utihle. — Valutna akcija gospoda Plavšića ima svoje lepe uspehe. Preudarno je zasnovana. Prodrla bo tem bolj, če jo podpiramo vsi, ki smo državljani dobre volje. Naša domovina ima vse pogoje, da se gospodarsko in valutarno uveljavi. Cel narod naj podpira vladno akcijo. Štediti moramo, kjer se štediti da. Ogibajmo se nepotrebnih izdatkov. Denar mora dobiti zopet svoje spoštovanje. Ljudje morajo dobiti zavest, da se izplača delati, zaslužiti ter hraniti. Bodimo disciplinirani vsi in naženimo tiste, ki v tem usodnih časih mislijo le na lastno korist ter zahtevajo privilegijev na škodo celega gospodarstva.

«Zagreber Tagblatt» z dne 16. t. m. piše, da postaja javnost že nepotrpetljiva, ker še navzile 40 odstotnemu zboljšanju valute ni nazadovanja cen. Nekateri trgovci pravijo: «Mi ne moremo našega drago kupljenega blaga prodajati pod dobavno ceno. Samo ako bi bili v stanju, pribaviti si novo cenejšo blago, bi mogli dovoliti cenejšo povprečno ceno. Za to nam pa manjka sredstev. Pomanjkanje gotovine nam ne dopušča delati.» Trgovci tokrat res nimajo prav. Ne morejo utajiti, da držijo zelo nerazumno velika skladišča blaga, kajti doslej so spekulirali vedno na padec dinarja. Dokler je šlo dobro, dokler so cene naraščale od dneva do dneva in so trgovci beležili ogromne dobičke, se je vedno slišalo, da so ti dobički le fiktivni, ker dinar pada. Sedaj, ko dinar narašča, ne marajo priznavati enakega argumenta in si reči: «Mi prejmemo res manj dinarjev za naše blago, toda ti so mnogo več vredni. V dolarjih dobimo natančno toliko, kakor poprej, mogoče celo več.» List piše nadalje, da je že pred enim letom svari pred spekulacijami na baises dinarja. Ravno trgovci nosijo velik del krivde pri nizkim stanju dinarja. Kupčilo se je blago na stanju in dinar se je sistematično ugonabljalo. Finančno ministrstvo je videlo v bankh krivce in jih je preganjalo. Končno je prišel finančni minister, oziroma njegov pomočnik gospod Plavšić na to, da ne tlačijo dinarja banke, temveč mnogi trgovci. Posrečilo se je razmeroma lahko dvigniti tečaj dinarja. Pisec izvaja nadalje, da je v protidraginjskem boju potrebno, da cene državnih produktov in industrijskih predmetov enakomerno nazadujejo. Cene

bodo samo takrat padale, če bo producent prisiljen prodajati. Danes skoro nobenemu kmetu ni treba prodajati. Treba je dvigniti zaupanje v dinar med kmeti. Tozadevna propaganda in davčna reforma bosta dosegli svoj cilj. Regulacija cen industrijskih predmetov je lažja. Finančna politika vlade je, kakor izgleda, na pravem potu. Boj za dinar je svojo prvo etapo zmagovito prestal, sedaj je še preostati drugo etapo: znižanje cen in pomanjkanje denarja.

NARODNA BANKA SHS.

Stanje 8. oktobra 1922.

Aktive (v milijonih dinarjev): v oklepajih razlike napram stanju dne 30. septembra): kovinska podloga 435,9 (+ 24,4), posojila 1558,5 (+ 35,6), dolgovni države 4567,3 (+ 32,7), vrednost državnih domen 2138,3. Skupaj 8700,1.

Passive: glavnica 17,3 (+ 0,2), rezervni fond 2,1, novčaniice v obtoku 5236,6 (+ 15,0), razne obveznosti 1231,9 (+ 45,9), terjatve države za založene domene 2138,3, saldo raznih računov 73,6 (+ 6,1). Skupaj 8700,1.

HMELJ.

Nemški hmeljski trg. (XIII. in XIV. brozjavno tržno poročilo.) Nürnberg, 14. oktobra. Mirno, prima nespremenjeno, sekunda 2000 M ceneje. — Nürnberg, 16. oktobra. Mirno nakupovanje — nespremenjeno, 30.000 — 43.000 M za 50 kg

TRŽNA POROČILA.

Poročila z žitnih trgov. Zagreb, 17. oktobra. V kronah po 100 kg postavno baška odnosno vojvodinska postaja notirajo: pšenica okoli 1360, rumena koruza 1150 — 1170, oves 1050 — 1060, moka št. 0 2050 — 2300, št. 2 1950 — 2200, št. 6 1800 — 2100, za krmo 1000 — 1050, otrobi 680 — 750. Tendence nestalna. — Novi Sad, 17. oktobra. Navzdni znižanim cenam konzum ne kupuje mnogo. Pšenica notira 1340 — 1360, koruza 1160 — 1180, oves 1020 — 1040. Dovozi in ponudbe neobičajno slabi.

Lesni trg. Zadnje dni so bile sledeče cene: hrastovi hlodi I. 3000 — 4500 K, II. 1600 — 2400 K, hrastovi hlodi za furnirje 12.000 — 14.000 K, hrastov les za pohištvo 13.000 — 17.000 K, fin hrastov les 18.000 — 20.000 K, hrastove deske do 5 cm 5000 — 8000 K, preko 5 cm 5000 — 7500 K, les za doge za 1 vedro 180 — 240 K, francoske doge za 1000 komadov 48.000 — 60.000 K, bukovji hlodi I. 800 — 1000 K, javorjevi hlodi I. 1800 — 2500 K, brozjavni drogi 160 — 250 K, hrastovi železniški pragi 130 — 170 K, bukovji železniški pragi 90 — 110 K, bukovja drva za kurjavo I. 11.000 — 13.000 K, II. 7000 — 9000 K, ožlje za vagon 36.000 — 40.000.

— Naraščanje dinarja na curiški borzi. V soboto je notiral dinar na curiški borzi 8,50, to je na točki, na kateri ga je hotel pomočnik finančnega ministra nekaj časa držati. Toda v ponedeljek je skočila deviza Zagreb v Curihu na 9,20, v torek pa na 9,40. Na zagrebški borzi v torek ni bilo znatne izpremembe. Vseled porasta dinarja na zunanjih borzah so zagrebški stabilni tečaj prišli v znatno dispariteto. Po notici Zagreba v Curihu v torek ne bi smel Curih v Zagrebu notirati več, nego okoli 1064. Včeraj je deviza Zagreb poskočila v Curihu dalje na 10,40 (2,60). Porastu dinarja na tujih borzah pa se je odzvala sedaj tudi zagrebška borza z znatnim padcem tujih deviz, vendar je dispariteta še velika. Po včerajšnji notici Zagreba v Curihu bi moral notirati Curih v Zagrebu le okoli 961, notiral pa je 1105 do 1115.

— Denarne pošiljave v inozemstvo za male potrebe. Dovoljenja daje odslej le generalni inspektorat finančnega ministra v Beogradu. Pravico pošiljanja malih zneskov v inozemstvo imajo starši ali varuhi v inozemstvu bivajočih dijakov ali bolnikov, dalje javne oblasti, učni zavodi in zasebniki za nabavo knjig, učnih sredstev in drugih predmetov za lastno potrebo. Dovoljenje se izda v obliki legitimacije v znesku 500 francoskih frankov mesečno in ima veljavo 6 mesecev s pravico podaljšanja. Prošnje za dovoljenja se morajo kolkovati s 18 dinarji in opremiti z verodostojnimi dokazili (svedoča redarstva o identiteti, potrdilo o vpisu v šole, potrdilo bolnice in sl.). Uporaba tuje legitimacije je kaznjiva.

— Uvoz jugoslovanske in avstrijske plemenske živine v Italijo. Iz Milana poročajo: Italijanski notranje ministrstvo razglašajo, da je iz Jugoslavije in Avstrije, ki imata dobro živino, dovoljen v Italijo tudi uvoz živine za plemo, ako interesi vložijo na italijansko notranje ministrstvo prošnjo za uvozno dovoljenje. — Dobava postelj. Dne 20. oktobra ob 11. uri dopoldne se vrši v pisarni Uprave vojne odeše I. v Beogradu javna ustna ofertalna licitacija glede dobave 80 tisoč vojaških postelj (s po 3 deskami). Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled. — Speditorski tečaj na trgovski akademiji v Zagrebu. Z dovoljenjem pokrajinske uprave se je osnoval pri kr. trgovski akademiji v Zagrebu enoletni speditorski tečaj.

— Naraščanje cen v Italiji. V italijanski veletrgovini so se dvignile cene v septembru za 2,90 odst. Živila so se podražila za 4,73 odst., tekstilno blago za 2,93 odst., mineralna voda za 2,53 odst.

— Obtok bankovcev v Nemčiji se je po izkazu 7. oktobra povečal za 27,3 milijarde na 344,1 milijarde mark.

— Obtok bankovcev v Madžarski je narastel v prvem tednu oktobra za dve milijardi na 60.368.781.580 madžarskih kron

Petrograd

Drdrdr... drdrdr... Vlak se je stresel, težko je zasopihal in obstal. Nikolajevski kolodvor, severozapadna stena sijajnega Nevskega prospektu. Stoglava pestra množica se vali k izhodu. Zavoji, vreče, kovčegi, blazine, odeje, ljudje raznih slojev, nacij in ver drve, da stopijo na ulice prve prestolnice Petra Velikega — slavnega Pitara.

Tu so Judje iz Sibirije in vzhodne Rusije, ki jih je razjarmila revolucija in zdaj služijo edinozveličavemu Molohu; tu so Tatarji, Kirgizi, Baškiri, ki hite v okornih copatah in zasajenih kaftanih, da izpremejo ovčje meso in sirovo maslo v kitajski čaj in nemško suknjo; med njimi so Rusi, Poljaki, Latvi, Estonci, Litovci, ki vozijo iz Sibirije lastnim prebivalcem velikega mesta živež in služijo sovjetske milijone. Pred veličastnim poslopjem je butnil val obval. Množica «sovjetskih kočijažev», mestnih postopačev z majhnimi sanmi, se je strnila z množico «sovjetskih trgovcev», mestnih spekulantov, in ta val valovi nemirno sem in tja, pričakuje nestrpno dnevnega zaslužka.

«Sani, sani, komu sani? Samo petsto tisoč do mesta. Komu sani?... Maslo po osemsto tisoč funt, jajca po dvestopetdeset tisoč, kdo prodaja? — Najvišje cene, solidna ponudba, v mestu cenje!»

Najel sem «sovjetskega kočijaža». Hipoma je zložil moje skromno premoženje, reducirano po sovjetski socializaciji do minuma, rezultat sedemletnega tavanja in ubijanja dragocene časa po Rusiji in Sibiriji, na majhne sani, in že sva hitela nizdol po Nevskem prospektu. Lovil sem sapo, mož, ki mu je bilo komaj petnajst let, je podil z neverjetno naglico sani pred seboj. Avtomobili, motorna kolesa, kočije, jezdeci na konjih, dame in gospe, delavci in postopači, siromaki in sovjetski kapitalisti peš, vse drvi sem in tja, desno, levo.

Med to pestro množico begajo majhni prodajalci raznih jestvin. «Piroški (ruska posebnost, v testu pečeno meso, zelje, razne jagode itd.), piroški, topli, vroči; po ceni, po dvestopetdeset tisoč! Komu piroškov? Bulke, buločke (naše žemlje), komu buločke?»

V rdeči čepici drvi v avtomobilu mladenič, na prsih velika rdeča zvezda,

na levem rokavu istotaka kometa in še nekaki «Kubiki» — menda komisar. V kočiji z dvema čistokrvnima dirkačima sedi elegantno oblečen gospod, nagiba se k dami, ki je oblečena po poslednji modi in ji šepeta nekaj na uho. Menda odgovorni sovjetski delavec ali «sovjetski trgovec» kot pravijo boljševiki spekulantom.

Moj kočijaž je krenil na levo. Hitiva pa Sadovi ulici, krenila sva na Voznesenski prospekt, kočijaž podi svoje sani po Izmajlovskem prospektu. «Piroški, bulke, buločke, kupite, poceni!» Povsod krik, šum, vsi prodajajo, vse prodajajo in sam ne veš, kdo kupuje. Menda sami med seboj.

Ustavila sva se na 12. roti. To je ena od dvanajstih ulic, kjer je bilo prej razmeščeno dvanajst stotnih izmajlovskega polka carske garde. Kočijaž je pokazal s prstom hišo: «Tu, če dobite, sicer v vsem Petrogradu ni prostega stanovanja.» Plačal sem mu petsto tisoč za uslugo in odšel po stopnicah v hišo. Smeti, umazano vse in povsod. Stopnice se podirajo, omet je odpadel. Potrkal sem v tretjem nadstropju. «Nimate-li prostega stanovanja?»

Priletna dama, siromašno oblečena, je odprla in me sumljivo ogleduje. Pomislila.

«Kdo ste, odkod?» Povedal sem. «Je prosto stanovanje; samo ne vem, tam že drugo leto nihče ne stanuje. Stanovanje je preslabo, ni za uporabo. Pa tudi naše ni boljše. Hiša se bo zdaj zdaj podrla; tramovi pod njo so se upognili, pohištvo se ziblje, kadar vozi mimo tovorni avtomobil. Pa kaj hoče! Prosili smo stanovanjski urad, naj nam preskrbi drugo stanovanje, vse zaman. Ni, in konec. Pojdite na cesto, če vam ne ugaja. Pustili smo in čakamo, kdaj se hiša podre.»

Stopil sem v prosto stanovanje. Šest sob in kuhinja. Na tleh smeti, stene umazane, okna razbita, prazno in mrzlo. Za silo sem počistil, zamašil sem s papirjem in cunjami okna, odšel sem po drva. Kupil sem jih nedaleč pri Varšavskem kolodvoru. Plačal sem tri milijone rubljev za vrečo in odnesel na hrbtu domov.

Zjutraj sem se napolil v mesto. «Markomindel», «Petroevak», «GPU», «Petrogubispolkom», mi šumi po ušesih. Vprašujem policaja, kje so vsi ti komi in vaki. «Ne vem, pojdite naravnost.» Vprašam moža s porteljem pod pazduho. Isti odgovor. Vrag vas vzemi, kdo pa vendar ve! Uradi, ki

odgovarjajo našim ministrom, pa nihče ne ve zanje! A zima je in veter piha od vseh strani. Stopil sem v «čajno» (naša gostilna), da se pogrejem. Izpil sem kozarec čaja brez sladkorja in prigriznil kosček kruha. «Koliko stane?» Dvestopetdeset tisoč. Grem dalje.

Na Izmajlovskem prospektu delajo rdečearmijci. Ko muhe so zlezli na vojašnico in vlačijo vse, kar le malo spominja na drva. Okvirji, tla, vrata, lesene postelje, vse razdirajo in razbijajo in nosijo domov. Zima je, kurjave pa ni. Krenil sem na Voznesenski prospekt. Pri Voznesenski cerkvi je stala nekaj štirinadstropna hiša. Zdaj stoji ena stena; nekako čudno se je nagnila na stran, v varnost mimoidočih so jo privezali z vrvmi k sosednji hiši.

Končno sem našel Petroevak (urad za izseljenje). Vstopil sem. Strašna gneča. Poljaki, Estonci, Litovci, Latvi, Nemci, Madžari, Italijani — pravi Babilon. Begajo semintja vprašujejo, kriče, kolnejo v vseh mogočih jeziki, iščejo nekoga, vlečejo iz žepa nekake legitimacije, odhajajo, vračajo se in zopet kriče... Beže iz Rusije, vsem se strašno mudi, vsi hočejo biti prvi. No — v vrsto!

Velikanska vrsta stoji pred mizo, kjer registrirajo begunce in optante. Stopil sem v vrsto, čakal pol ure, uro, dve in odšel. Ni mogoče. Zadavijo te, vržejo na cesto. Vsem se mudi, vsi bi radi čim prej ubežali iz Rusije.

Grem mimo sv. Synoda (pravoslavni Vatikan). Na oglišču čudna figura. Niti ženska, niti moški, zavito v nekako cunjico, podobno rjuhi, stoji strajšilo na piedestalu. Stopil sem bližje. Ogledujem. Spomenik je! Mimoidoči mi je povedal, da so hoteli boljševiki zapustiti bodočemu pokolenju spomin: postavili so spomenik ubitemu tovarišu Volodarskemu. Na «brezvestnež» je vrgel ponoči bombo, ki je raztrgala spomeniku velikega vodje petrogradskega proletarijata ves trebuh in desno nogo nad kolenom. Da bi skrili ta barbarski čin, so zavili boljševiki spomenik v rjuho.

Krenil sem k obrežju Neve. Zimni dvorec! Carska palača, zimske sedež «Velikega» carja! V mislih je hitel mimo Peter Veliki in vsa poznejša velika zgodovina ruskega naroda. Stoji zimni dvorec kot je stal, nekako otožno gledajo okna na trg pred seboj. Na oknu sedi oznanjenec in pljuje mimooidočim na glavo. V palači stanujejo delavci. Trg pred palačo je prekrščen

v «trg Urikega». Na trgu stoji rdeča tribuna in nekaka rdeča gesla od vseh strani. S te tribune je govoril 1. maja letošnjega leta veliki tribun Zinovjev in tu so sežigali portrete Lloyd Georgea, Poincareja in Barthoua. S tem so se boljševiki «maščevali» za polom v Genovi.

Stopam dalje. «Piroški, bulke, cigarete, poceni!» Glava me boli od teh piroškov in bulk! Krenil sem na slavno Maksovo polje. Zdaj je prekršeno v «trg revolucije». Čudna piramida sredi trga, zložena iz ogromnih, neobtesanih skal — grobovi ubitih boljševiških glavarjev. Vojaška straža okrog. Ogledujem: na rdeči dežici «tov. Uriki», dalje «tov. Voladarski» itd. Do trideset grobov sem naštel. Tam v oglu pa je bratski grob, eden, dva, trije, štirje. Kup kamnov, nobenega napisa. Celo v grobu boljševiška nedoslednost!

Tam onstran valoveče Neve pa se blešči v žarkih zabajajočega solnca pozlačena kupola nad grobne cerkve ruskih carjev. Koliko velikih misli in junških činov je pokopanih pod njimi stenami! Strah grabi človeško srce in misel človeška se boji teh spominov. Preveč jih je, preveliki so. Tam počivajo balzamirana trupla cele nekdanje vladajoče rodbine Romanovih. Tam spi večno spanje Peter Veliki. Požar revolucije je objel tudi njegove kosti. Boljševiki so odprli sarkofag in sneli z njegove desnice zlat prstan z velikim briljantom.

Vračam se. Stopil sem v Isakijevo stolno cerkev. Pri vходу čitam: pravoslavni krstjani, spešite z darili, rešite naše svetinje, rešite ikonostas, jutri ob 12. uri bo že prepozno! V cerkvi vlada grobna tišina. Impozantna slika Krista na oknu nad glavnim oltarjem gleda nekako otožno predse. Srebrni grob Krista Odrašenika še stoji v kotu, v altarju še stoji ikonostas. Jutri jih ne bo več, jutri pridejo in vzamejo. Rešite!

Napitil sem se domov. Na Nevskem prospektu kipi življenje. Kafe-šantani, restavracije, trgovine, sadje, vino, likerji, šampanjec, vse je tu. Prodajajo in kupujejo, pijejo, plešejo, vozijo se. Nevskij — to je šumeče zbirališče spekulantov, komisarjev, Židov, kratkoma nove sovjetske buržoazije in inozemcev z dobro valuto. Preprostemu smrtniku tu ni mesta. Slabo pivo 8 milijonov rubljev steklenica, vino 15 milijonov, kosilo 10 milijonov, srednje vrste obleka 80 milijonov. Petrograd

živi, v gladujočih gubernijah pa kmetje jedo človeško meso.

Kaj pa tovarne in druga podjetja? Deloma delajo, deloma stojijo. Večje tovarne so nacionalizirane, združene v «državne trestre». Delavci dobivajo po 30—40 milijonov mesečne plače, od katere se odtegne do 40 % za razne profesionalne organizacije. Zanimivo in poučljivo za naše delavce plačevati članarino profesionalni organizaciji, če je njen član ali ne.

Delavci delajo, posluhajo na mitingih navdušene komunistične govornike in molče... Pričakujejo nečesa, nekoga, sami nimajo nobene energije, nobene volje več. Nekaka apatija, malomarnost se opaža pri vseh, izvzemši one, ki so znali izkoristiti revolucijo in so si zagotovili obstanek.

Električna železnica vozi, gledališča in kinematografi so odprti, kdor ima v žepu dnevnih stopenj deset milijonov, lahko uživa življenje kolikor hoče. Življenje gre svojo pot. Revolucijarno navdušenje je Petrograd izgubil. Ljudje, ki so se bili dignili na perotih revolucionarnih gesel nekam pod oblake, se vračajo na zemljo, začnejo spoznavati, da je za obstanek na zemlji neobhodno delo, da se gesla ne izpreminjajo v kruh, da imajo vsi ljudje na zemlji pravico do življenja, vsak po svoje, vsak po svojih zmognostih.

Se nekaj bi pripomnil. Ko sem se vozil iz Petrograda v Moskvo, sem se razgovarjal z nekim inženjerjem, ki ga je poslala vlada, da si ogleda Petrograd s tehničnega stališča. Izjavil je dobesedno nastopno: «Če ne bo v Petrogradu tekom enega leta temeljitega remonta hiš, vodovodov, električne razsvetljave itd., se mesto izpremeni v razvalino!»

Velik trgovski lokal

modern, v najlepšem delu mesta Ljubljane, pripraven tudi za pisarne ali menjalnico, oziroma tudi s firmo in opremo se odda, proti polni odškodnini. Ponudbe pod «Ugodna prilika» na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

TISKOVNA ZADRUGA V LJUBLJANI

Prešernova ulica, nasproti glavne pošte

priporoča svoje publikacije:

Zbirka „Slovenski pisatelji“.

Urednik dr. Ivan Prijatelj.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. I. zvezek. Broš. — II. zvezek. — III. zvezek.
Simona Jenka zbrani spisi. Uredil dr. J. Glonar.
Dr. Iv. Tavčarja zbrani spisi. VI. zvezek. Broš.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. I. Prijatelj. Broš.
Levstikovi zbrani spisi. Uredil dr. A. Zigon. — I. zv. (v tisku).

Izven zbirke:

Fr. Milčinski, Drobilj. Zbirka humoresk. Broš.
Anton Novačan, Veleja. Drama. Broš. in vez.
Damir Feigel, Tik za fronto. Broš. in vez.
Ante Debeljak, Solnce in sence. Pesmi. Broš. in vez.
Fr. Zbašnik, Pesmi. Broš. in vez.
Cankarjev zbornik. Uredil dr. J. Glonar. Broš. in vez.
Dr. Iv. Lah, Noč na Hmeljniku.
Simon Jenko, Pesmi. Vez. in broš.
Henr. Ibsen, Gospa z morja, igra v petih dejanjih. Prevel Voj. Molé.
Branislav Nušič-Govekar, Navaden človek, šala v treh dejanjih.

Zbirka „Prosveti in zabavi“.

Igo Kaš, Dalmatinske povesti. Broš. in vez.
Jos. Starč, Lisjakova hči. Povest. Broš. in vez.
Dr. H. Dolenec, Izbrani spisi. Broš. in vez.
J. Stritar, Sodnikovi. Broš. in vez.

Zbirka Mladinskih spisov.

Dr. I. Sorli, Čirumurci. Povest s slikami.
Fr. Milčinski, Tolovaj Mataj. II. natis. Broš.

Oika Jova-Gradnik, Pisani oblaki. Vez.

Dr. I. Sorli, Bob in Tedi, dva neugnanca. Broš. in vez.

Oika Jova Zmaj-Gradnik, Kalamandarija, Otroške pesmi. Vez.

I. Waschtetova, Pravljice. Z barvanimi slikami. vez.

Zbirka Prevodne knjižnice.

F. M. Dostojevskij, Besi. Roman v treh delih. Broš. v dveh zvezkih, vez. v eni knjigi.

Edmond de Goncourt, Dekle Eliza. Broš. in vez.

Mig. Cervantes, Tri novele. Broš. in vez.

Anatole France, Pingvinski otok. Broš. in vez.

Barbusse, Ogenj. Broš. in vez.

Andrejev, Plat zvona. Broš. in vez.

Strug, Jutri. Broš. in vez.

A. Cehov, Sosedje in druge novele. Broš. in vez.

Sienkiewicz, Z ognjem in mečem. Roman (v snopičih — dosedaj dva snopiča).

Shakespearjeva dramatična dela.

Prevel Oton Zupančič.

Sen kresne noči. Broš. in vez.

Macbeth. Broš. in vez.

Othello. (V tisku).

„Pota in cilji“

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I. in II. zvezek: A. Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. I. del, vez. — II. del, vez.

III. in IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, Uvod v filozofijo.

VII. — IX. zvezek: Dr. Prijatelj, Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma.

X. zvezek: Stribrny-Glonar, Simon Gregorčič. Broš. in vez.

XI. in XII. zvezek: Melik, Jugoslavija. II. del. (V tisku).

Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov.

Dr. Bogdan Derč, Dojenček. Broš.

St. Saqadin, Naš sadašnji ustavni položaj. Broš.

Leonid Pitamic, Pravo in revolucija. Broš.

Dokumenti o jadranskem vprašanju. Broš.

Alb. Ogris, Borba za jugoslovansko državo. Broš.

VI. Corović, Rasa in vera v srbski prošlosti. Broš.

Fr. Goršič, Socialna zaščita dece in mladine.

Dr. J. Tičar, Boj nalezljivim boleznim.

Razne brošure.

Dr. Fr. Ilešič, Vežbenica hrvatsko-srbskega jezika.

Zakon o volitvi v občinska zastopstva.

Zakon o zavarovanju delavcev.

Zakon o zaščiti delavcev.

Zakon o zaščiti javne varnosti in reda.

Zakon o obči upravi.

Dr. Iq. Rutar, Zbirka vojaških zakonov SHS. Broš.

Fr. Heller, Prigode gospoda Collina. Roman.

Fr. Heller, Blagajna velikega vojvode. Broš. Roman.

Claude Farrère, Gusarji. Roman.

Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto.

Dobivajo se vse slovenske knjige. — Vse zbirke se nadaljujejo. Sprejemajo se stalni naročniki na vse publikacije ali samo na posamezne zbirke. Plačuje se lahko tudi v mesečnih obrokih.

Domače vesti

* **Povraček kraljice** v Beograd. Kraljica Marija se vrne dne 20. oktobra v spremstvu svoje sestre, grške kraljice Elizabete, v Beograd. Kraljica Elizabeta ostane v Beogradu dva dni, nakar se odpelje v Atene z istim vlakom, s katerim odpotuje kralj Aleksander in kraljica Marija na kumanovsko proslavo.

* **Kumanovska proslava** in Radić. Kakor je zvedel naš poročevalec iz zanesljivega vira, vlada eventualnemu prihodu radićevcev na Kumanovo ne bo delala nobenih ovir, ker stoji na stališču, da mu je to na prosti dano. Ozirala pa se bo vsekakor samo na poslane in pa določene delegate.

* **Mestno občino Ljubljanske** zastopa na kumanovski proslavi magistratni ravnatelj dr. Milutin Zarnik.

* **Odkritje spominske plošče** topolskim junakom. Včeraj se je vršilo v Topoli slavnostno odkritje spominske plošče vsem Topolcem, ki so v zadnjih osvobodilnih vojnah žrtvovali svoje življenje za skupno domovino. Svečanost je prisostvoval tudi kralj Aleksander in v spremstvu adjutanta generala Hadžića in se vrne šele danes v Beograd.

* **Prvi tržaški prefekt**. Dosedanji civilni generalni komisarijati v Trstu, Trentu in Zadru bodo v kratkem ukli- njeni in je italijanski ministrski svet že predložil kralju v podpis imenovanje prefekta. Kakor poroča »Picco- to«, bo za prvega tržaškega prefekta imenovan comm. Crispo - Moncada iz Palermo, za prefekta v Trentu pa dosedanji zadrski izredni komisar Moroni.

* **Poset beogradske univerze**. Na Beograjskem vseučilišču se je vpisalo letos 1783 novih študentov, in sicer: 640 pravnikov, 415 filozofov, 472 tehnikov, 150 medicincev, 36 teologov in 70 slušateljev gospodarskih ved.

* **Zemski ostanki pesnika Bojčica** v Beogradu. V torek so bili prepeljani iz Soluna v Beograd zemski ostanki mladega in jako nadarjenega srbskega pesnika, Milutina Bojčica v Beograd in položeni k večnemu počitku v rodbinsko grobnico. Pokojni Milutin Bojčić je bil rojen dne 7. maja 1892 v Beogradu. Svoje pesmi je pričel objavljati že leta 1910, prvo zbirko pa je izdal štiri leta pozneje. Spisal je med drugim tudi dramo »Kraljeva jesen«, ki so jo igrali leta 1913. v Beogradu, po njegovi smrti pa so izšle »Pesme bola i ponosa«, »Soneti« in zgodovinska drama »Uroševa ženidba«. Bojčić je umrl dne 26. oktobra 1917 v Solunu, star komaj 25 let.

* **Radiotelegrafska služba** v Jugoslaviji. Poleg velike radiopostaje, ki bo v teku enega leta zgrajena v Beogradu in katero se bo v glavnem uporabljalo za internacionalni tranzit, je ministrstvo pošte podvzelo potrebne korake, da se instalira nekoliko manjših radiopostaj v državi, da se na ta način uredi radioslužbo v notranjosti države. Te nove postaje se bodo zgradile v Zagrebu, Sarajevu, Cetinju, Novem Sadu, Skoplju ter v Ljubljani.

* **Reparacijske lokomotive**. Prometno ministrstvo je dobilo te dni na račun reparacij iz Nemčije 11 kompletnih kurilnih vozov, iz Madžarske pa 10 brzovalnih lokomotiv.

* **Iz »Uradnega lista**, št. 108 »Uradnega lista« pokrajinske uprave za Slovenijo priobčuje zakon o pristojbinah izvedencev v kazenskem postopanju v območju višjih deželnih sodišč v Ljubljani in Splitu, zakon o olajšavah pri prevozu umrlih naših državljanov iz inozemstva, zakon, s katerim se gasilna društva oproščajo carine in ostalih taks pri uvozu potrebnih predmetov in zakon o mirovni pogodbi z Nemčijo, Avstrijo, Bolgarsko, Madžarsko in Italijo.

* **Zdravniška mesta**. Pri zdravstveni upravi okrajnega glavarstva v Mariboru je razpisano mesto zdravstvenega nadzornika, ki prevzame dolžnosti ravnatelja splošne bolnice v Mariboru, pri vodstvu javne bolnice v Celju pa asistentsko mesto za kirurški oddelek. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«, št. 108.

* **Odobritev šolske knjižice**. Pokrajinska uprava za Slovenijo je z razpisom z dne 12. oktobra 1922 odobrila Josipa Brinarja »Citanko za meščanske šole, IV. del«.

* **Nov odvetnik** v Ljubljani. G. dr. Jakob Mohorič je otvoril svojo odvetniško pisarno v hiši Zadržne gospodarske banke na Miklošičevi cesti.

* **Smrtna kosa**. V Karlovcu je umrla dne 15. oktobra v 67. letu svoje starosti ga. Emilija Ribar, mati odvetnika in pred sednika Narodne skupščine, dr. Ivana Ribarja. — V Ljubljani je umrl čevljarški mojster Josip Pletersnik, v Pišecah pri Brežicah pa oficial drž. železnice v pokojku Blag jim spomin!

* **Pogreb g. Otona Balzerja**, ravnatelja Češke industrijalne banke v Ljubljani se je vršil včeraj ob 4. uri popoldne s Prul. Nad vse številno spremstvo vseh slojev ljubljanskega prebivalstva je pričalo, da je bil pokojnik zvest naprednjak, velik prijatelj našega naroda in povsod splošno priljubljen. Pred krsto je stopal oddelek Sokola z zastavo in zastopnik JSS br. Kajželj, saj je bil pokojnik tudi navdušen Sokol. Za krsto, ki je bila bogato obložena z vencami stopali uradniki Češke industrijalne banke ter zastopniki ostalih ljubljanskih bank, nato pa »Češka obec« z g. konzulom dr. Benešem na čelu, zastopniki raznih korporacij ter dolga vrsta narodnega ženstva.

* **Sestanek Narodne Obrane** in Orjune v Ljubljani. Včeraj zvečer se je vršil v salonu restavracije »Mrak« na Rimski cesti informativni sestanek Narodne Obrane in Orjune, kjer so razni govorniki pojasnili položaj naše države vsled neprestanih napadov fašistov na naš teritorij. Gosp. Ristić iz Beograda, inž. Kranje in akademik Jurković so pojasnili trpljenje, ki ga prenaša naš narod vsled krutih napadov fašistov. Naloga vseh pravih Jugoslovancev je torej, da v službu potrebe tudi z orožjem v roki nastopijo v obrambo svojih pravic. Jugoslovanski nacionalisti ne zahtevajo tuje zemlje, njih stremljenje gre le za tem, da branijo to, kar je naše in edino naše. Kakor v Beogradu, Zagrebu in Vojvodini, tako se tudi v Sloveniji pripravljajo za orožje sposobni nacionalisti, da stopijo v službu potrebe v akcijo. V tem oziru jim je dal včerajšnji sestanek potrebna navodila.

* **Nov omladinski pokret** v Ljubljani. Iz vrst ljubljanskih akademikov je izšel pokret za ustanovitev novega naprednega omladinskega kluba, ki namerava družiti vse akademike ter absolutne visokih šol, ki kažejo zanimanje za aktualna politična, socialna in gospodarska vprašanja. Delovanje kluba bo temeljilo strogo na načelih modernega demokratizma. Ker namerava klub skrbeti tudi za kulturno povzdigo širših plasti našega naroda, izide iz njegovih vrst tudi akcija za ustanovitev ljudskega vseučilišča v Ljubljani. Pripravljeni odbor snuječega se Omladinskega kluba mlade demokracije »Tabor« v Ljubljani je sestavljen takole: Predsednik: Branko Hus, stud. phil., podpredsednik Branko Goslar, cand. iur., tajnik Ivan Tonja, stud. phil., blagajnik Ljudovik Rovani, stud. tech. in odbornik Vinko Karnovek, stud. tech. Natančnejše smernice svojega programa objavi klub v kratkem javnosti v posebnem manifestu. Poudarjamo pa že na tem mestu, da se klub ne bo udeleževal v dnevnih političnih borbi. Tovariši, ki žele stopiti v klub, naj se prijavijo pri imenovanih odbornikih v »Naprednem akademskem domu«, Tomsova ulica 3.

* **Meščanska šola** v Celcu. Vprašanje meščanske šole v Celcu je stopilo zopet korak naprej. V nedeljo, dne 15. oktobra so se zbrali v žalski občinski pisarni župani iz Celca, Petrovič, Velike Pirečice in Gotovelj, zastopniki občinskih odborov iz St. Petra in Griž, načelniki krajevnih šolskih svetov iz Gotovelj in Celca, zastopnika Savinske posojilnice v Celcu, kakor tudi drugi funkcionarji žalskega trga. V pozdravnem govoru je poudarjal krajnosolski načelnik, g. Vizovišek, da je vprašanje meščanske šole v Celcu vitalnega pomena za celo Savinsko dolino. Župan, g. Vabič je naglašal, da se bje boj za žalsko meščansko šolo že nad 20 let in naznanil sklep trške občine, ki prispeva k zgradbi 20 odst. Župan gotoveljski, g. Antolga, je naznanil v imenu svoje občine sklep, da prispeva za dobo 5 let 25 odst. občinskih doklad, t. j. 25 tisoč kron, v naturalijah pa v vrednosti nad 30.000 K. Pooblaščenec iz Griž, g. Žuža je poročal, da bo prispevala grška občina 10 odst. k stroškom za stavbo. Zastopnik Savinske posojilnice v Celcu, g. Pikič, je izjavil, da bo zavod podpiral akcijo z izdatnim zneskom v gotovini. Posojilnica v Celcu je izjavila pismeno, da hoče tudi gmotno prispevati k izdatkom za zgradbo. Občinski odbornik g. Stefančič iz St. Petra je naznanil, da bo prispevala njegova občina z 8 odst., ako se bodo tudi druge občine odzvale v tem smislu. Gospod župan Kocen iz Petrovič je naznanil, da se bo o višini prispevka bavil občinski odbor, ki ga skliče v najkrajšem času; podpirati hoče akcijo v najizdatnejši meri. Gospod župan Teržan iz Velike Pirečice je podpiral zadevo, vprašati pa mora tudi ljudstvo. V ta namen se skliče v nedeljo, dne 22. t. m. dva shoda. Prvi se vrši v Galiciji po prvem sv. opravilu v tamošnji šoli, kjer govori g. F. Pikič, drugi pa popoldne v Zg. Ponikvi, kamor pride poročat g. nadučitelj A. Petričič. G. Pikič je predlagal, da se morajo razum žalske in celjske posojilnice zainteresirati tudi ostali zavodi Savinske doline, kakor tudi celjske banke. Tudi okrajni zastop celjski bo storil svojo dolžnost. Za šolo je treba eden in trideset milijona, ki je za Savinsko dolino dosegljiva vsota. Glasom danjšnjih izjav je zaimčenih že do 70 odst. in je ostanek 30 odst. brez dvoma zagotovljen. Meščanska šola je našla kritje in je po stanju današnje slike zagotovljena. Župan, g. Vabič je z veseljem ugotovil, da je torej nadpolovična garancija dana — izraz in volja našega ljudstva.

* **Ustanovitev gradbene akcije** v Mariboru. Pokrajinska vlada je odobrila predložena pravila Gradbene akcije Maribor. Pripravljeni odbor skliče v kratkem ustanovni občni zbor. S tem prestopi društvo iz dosedanjega provizoričnega poslovanja na pot resnega dela. V Mariboru ni bilo dosedaj še nobenega društva, ki bi bilo iz narodno-gospodarskega, socialnega in kulturnega stališča tako važno, kakor je gradbena akcija, ako se bo dejansko v polni meri zavedala svojega namena. Na uspešnem delu bodočega Odbora zainteresirane so tudi oblasti, katerih dolžnost je, skrbeti, da se sedanja stanovanjska beda v dolednem času sploh ukine. Da občni zbor lažje reši svojo nalogo, je nujno želeli, da se vsi, ki se tozadevno zanimajo, takoj med pripravi za občni zbor osebno ali pis-

meno priglasiijo s svojimi nasveti, katere je nasloviti na Mar-Stan, Rotovski trg št. 1. Ker je za gradbeno gibanje v Mariboru mnogo zanimanja tudi izven Maribora, zlasti iz Kranjske, se priporoča, da se priglasiijo za ustanovni občni zbor Gradbene akcije tudi vnanji interesenti.

* **Tržne cene** v Celju. Kljub znatnemu zboljšanju valute ni v cenah tekem 14 dni prav nobenih večjih izprememb, kar kaže, da bo konsument še dolgo časa kupoval po pretranih cenah, ako ne bo skupnega nastopa celokupne javnosti in poklicanih oblastvenih faktorjev. Pri govedini so cene neizpremenjene, teletina in sveže svinjako meso se je celo podražilo za 4 do 6 kron. Govedina: v mesnici I. vrste kg 56 K, II. vrste 48 K; na trgu I. vrste 44 K, II. vrste 36 K; 1 kg vampov in pljuč 26 K, jeter in ledje 48 kron, loja 50 do 60 K. Teletina: I. vrste 64 K, II. vrste 60 K, jeter 56 K, pljuč 26 kron. Svinjina: 1 kg svežega I. vrste 96 kron, II. vrste 88 K, pljuč 26 K, jeter 60 kron; 1 kg ameriške slanin 116 kron, domače 144 kron; 1 kg ameriške masti 124 K, domače 160 K (t. ok. 164 kron); 1 kg prekajene šunke 130 K, prekajene glave 50 K in jetrika 120 K. Perutnina je v ceni padla za približno 10 kron. Piščanec 40 do 60 K, kokoš 90 do 100 K, petelin 100 K, raca 120 K, gos 250 K. Razna živila: domači zajec 30 do 60 kron, divji zajec 150 K, 1 l mleka 12 K, 1 kg sirovega masla 128 K, čajnega 160 K, jajce 7 K. Pri pijavi so cene padle 4 do 8 K. 1 l starega vina stane 44 do 60 kron, novega 32 do 44 K, piva 24 kron, žganja 100 K. Cene pri kruhu so se občutno znižale za 2 K. Kg belega kruha stane 28 K, črnega 24 K. Sadje (cene znatno padajo): 1 kg jabolk 8 do 12 K, hrušk 12 do 20 K, breskev 16 K, 1 liter kostanja 10 K, orehovi (novih) 14 kron. Specerijsko blago (cene skoraj neizpremenjene): 1 kg kave Portoriko 172 do 200 K, Santos 128 do 156 K, Rio 136 do 140 K, pražene kave 160 do 200 K, 1 kg kristal belega sladkorja 68 K, v kockah 78 K, riža 24 do 40 K; 1 liter namiznega olja 108 K, bučnega 140 K, 1 kg soli 15 K, pšenčnega škroba 56 K, testenin 56 do 68 K, mila 64 do 72 K. Mleviski izdelki: moka je padla za 3.60 do 3.80 K pri kg. St. 00 stane kg 26.80 kron, št. 0 25.40 K, koruzna moka 18 K, zdrob 21 K, ajdova moka 30 do 34 K. Kurivo: 100 kg črnega premoga 152 K, ružavega 80 K, kubični meter trdih drv 500 K, mehkih 400 K. Krma: a) sledenja sena 900 K, polsledenja 800 K, Zelenjava je dovolj in so cene primerne. Za krompir se še vedno zahteva 7 do 8 K za kg, repa stane 1 K komad. Suhe gobe kg 40 do 60 K. Trgovci so dobro organizirani in skušajo spraviti na trg staro blago še po visokih cenah. Novega blaga se dovažja le malo.

* **Pobiranje nočnega davka** v Celju. Ker se je zadnje čase ugotovilo, da nekatere kavarne in gostilne v Celju vršijo pri pobiranju nočnega davka pasivno resistenco, je nastopil mestni urad proti krivcem z občutnimi kaznimi. Tako je kaznoval kavararja Kosa vsled prikrajšanja občinske davčnine z globo 2000 dinarjev, kar bo gotovo blagodejno vplivalo na vse druge, ki stavijo sicer na mestno občino velikanske zahteve, a ne vidijo, da mora imeti tudi potrebne dohodke.

* **Iz Strnišča** nam pišejo: Vsakomur je znano Strnišče, ki se je zgradilo za časa vojne za nastanitev raznih vojaških bolnic. Po preobratu je takratna Narodna vlada nastanila v teh prevzetih, iz mnogih obsežnih barak obtojevitih objektih goriske begunce, karneje pa so se nastanili ruski begunci, katerih število je presseglo vedno 1000 ljudi. Samo obsebi umorno ima taborišče lasten poštni urad s telefonom in brezjavom in žandarmerijsko stanico. Sedaj pa, ko nameravamo preseliti Ruse nekam na jug, se razkrija govorice, da se pošta in orožniška postaja razpuste, ter priklopi Strnišče postaje uradu Sv. Lovrene na Dravskem nemu uradu Sv. Cirilove. Ta sklep se nam zdi neverjeten, ker se je v Strnišču začela krasno razvijati industrija: saj zaposlujejo industrijska podjetja Frane Čuček, ki so komaj v razvoju okroglo 60 delavcev, pletarna 60, mizarska zadruga 40, torej skupno 160 do 200 delavcev, dočim je v taborišču tudi precejšnje število drugega prebivalstva, ki se pa bo gotovo še pomnožilo, ko bodo nova podjetja, ki se šele ustanovljena, razvila. Prosimo vsled tega kompetentne oblasti, da pustijo iz narodno-gospodarskih, odnosno varnostnih ozirov te dve državni instituciji na dosežnih mestih, ker je to za razvijajočo se Strnišče življenjskega pomena.

* **Iz Stratišča** pri Kranju nam poročajo: Pretekli petek je prišel v Stratišče konjederec iz Škofje Loke; ko je zapazil na nekem dvorišču priklenjenega psa in bil opozorjen, da je pes hud, ga je začel brez vzroka neusmiljeno pretepati z bičem tako dolgo, da se je nesrečnega žival zgrudila. Ko ga je domača gospodinja pozvala, naj pusti psa v miru, jo je neotesano nabruil in ji grozil celo z revolverjem. Enako je nabruil tudi nekega soseda, ki je prišel posredovati. Milosimo, da veljajo tudi za konjederec zakonski predpisi, ki ostro zabranjujejo nepotrebno mučenje živali in da tudi on nima pravice, ljudi zmerjati in jim groziti z orožjem.

* **Strašen samomor**. Šibeniški »Dalmatinski Radikal« poroča, da je 60letni starček Luka Alavanja Todorov, kmetovalec iz Karine ubil v sporu svojega nečaka s puško, nato pa sam sebi z velikim nožem prerazal trebuh; kljub grozni rani je umrl šele po preteku par dni.

Objave

* **Članom »Orjune«** v Ljubljani! V srho izvršitve sklepa koaliranega odbora Narodne odbrane in oblastnega odbora »Orjune« za Slovenijo se naroča vsem članom ljubljanske organizacije, da se tekom današnjega dne javijo v pisarni, Rimska cesta 9 pritličje, desno. Ljubljana, 19. oktobra 1922. Okrajni odbor »Orjuna«.

* **Nacionalistom!** Na današnjem sestanku zastopnikov osrednjega odbora Narodne odbrane, Udruženja četnikov in oblastnega odbora »Orjune« za Slovenijo je bilo sklenjeno proglasiti mobilizacijo vseh nacionalistov na ozemlju ljubljanskega oblastnega odbora »Orjune«. Vsi okrajni odbori »Orjune« so dolžni, da tekom 48 ur naznanijo oblastnemu odboru, s koliko ljudmi lahko razpolagajo. Okrajni odbori naj mirno počakajo na natančnejše odredbe. Ljubljana 18. oktobra 1922. — Koalirani odbor Narodne odbrane in »Orjune«.

* **Napredna akademska menza** v Ljubljani. Za svoje člane in druge akademike, ki so člani kakega društva včlanjenega v »Centralnem tajništvu jugoslov. napredne omladine v Ljubljani«, otvori »Gospodarska zadruga akadem. društva »Jadran« menzo v ponedeljek 23. t. m. v prostorih »Akademskega kolegija«. Ker je število omejeno (160), je vložiti na načelstvo imenovane zadruge prijavnice, ki naj vsebujejo ime in priimek, fakulteto in semester študija, bivališče v Ljubljani in o počitnicah in katerega kulturnega društva član je prijavljenec, kar mora biti potrjeno od njegovega društva. Te prijavnice je vložiti najkasneje do 21. t. m. do 12. ure popoldne. Zakasnele prijave se rešujejo šele čez teden dni. Sprejeti tovariši dobe izkaznice za menzo pri njenem blaginiku v nedeljo od 9. — 11. popoldne v »Akademskega kolegiju« proti plačilu dnevnega reluta 38 K za najmanj deset dni naprej. Druge podrobnosti so objavljene na deski v »Akademskega kolegiju«. — Načelstvo.

* **Ljubljanskim, v Zvezi sloven. pevskih zborov včlanjenim društvom!** Odbor »Zveze« je v svoji zadnji seji sklenil, da pojemo na Vseh svetnikov dan, dne 1. novembra, t. l. ob štirih popoldne na pokopališču pri sv. Križu tri nagrobnice. V ta namen sklicujemo pevске vaje. Prva vaja za I. in II. tenorje vseh zborov se vrši, v soboto, dne 21. oktobra točno ob 8. uri zvečer, za I. in II. base vseh zborov pa v nedeljo popoldne, dne 22. oktobra ob trideset na 11. v pevski dvorani Glasbene Matice v Vegovi ulici. Not arhivarjem ni treba prinesiti seboj. Prosim polnoštevilne udeležbe in točnosti! Zvezin pevovodja.

* **Razpisane službe**. Okrožno sodišče v Celju razpisuje mesto jetniške paznice pri okrožnem sodišču v Celju in službo sluga pri okrajnem sodišču v Brežicah. Prošnje je vložiti do 10. novembra.

* **Za zasebne nameščence** bo izdala Tiskovna zadruga »Statut pokojninskega zavoda« s komentarjem. Komentar je zelo potreben, ker je brez njega Statut nerazumljiv in za zavarovance neuporaben. Na knjižico, ki se že sedaj lahko naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54, že sedaj opozarjamo.

* **Sadna razstava** v Celju. Kakor je bilo že objavljeno, priredi Sadjarsko društvo za Slovenijo od 21. do vštete 24. oktobra veliko pokrajinsko sadno razstavo v Celju. V soboto dne 21. oktobra ob pol 10. uri popoldne slovesna otvoritev in skupni ogled razstave, ki bo potem odprta vsak dan od 8. popoldne do 6. popoldne. Vstopnina 3 Din za osebo. Za šolske otroke, ki posetijo razstavo skupno pod vodstvom učiteljskega in za rojstvo znaša vstopnina samo 50 par. V nedeljo ob 10. uri popoldne predavanje iz sadjarstva s posebnim ozir na izbiro sadnih vrst. Vabimo vse napredne sadjarje, sadne trgovce in vse prijatelje sadjarstva, da se v obilnem številu udeležijo te prireditve, ki bo v vsakem oziru zanimiva, velepomembna in posebno za sadne trgovce koristna. Na razstavi bo na razpolago sadje za poskušnjo in se bo tudi pristni jabolčnik in hruševce.

* **Okrajni zastop Celje** razpisuje mesto cestarja na okrajni cesti Spodnja Hudinja-Ljubčno. Plača cestarjev I. vrste priznana od pokr. uprave poverjeničstva za javna dela z razpisom z dne 27. februarja 1921, št. 441. Prošnje je vložiti pri okr. zastopu Celje do 31. oktobra t. l.

* **Sokol** v Semiču priredi v nedeljo dne 22. t. m. svojo prvo vinsko trgatve pri bratu Bukovcu. Začetek ob 5. uri popoldne. Vstopnina prosta. Ker je čisti dohodek namenjen za društveni dom, vabimo vse prijatelje Sokola. Za dobro zabavo je v vsem reskrbljeno. Železniška zveza zelo ugodna. — Zdravo!

* **Javna dražba pokvarjenega ječmena**. Obratni urad državnih železnic v Ljubljani naznanja, da se bo danes ob 16. uri, vršila na državnem kolodvoru javna dražba približno pol vagona pokvarjenega ječmena.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 18. oktobra 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Požavine mm
Ljubljana .	7.	759.1	6.2	sever	oblačno	4.4
Ljubljana .	14.	763.1	6.7	sev. vzh.	—	—
Ljubljana .	21.	763.9	5.0	—	dež	—
Zagreb .	7.	762.5	10.0	sever	oblačno	2.0
Beograd .	7.	761.8	4.0	sev. vzh.	megla	—
Unna .	7.	763.1	4.0	sever	več obl.	—
Praga .	7.	763.2	3.0	jug	dež	1.0
Inomost .	7.	759.6	6.0	brezvetra	oblačno	1.0

V Ljubljani barometer niska, temperatura višji. Solnce vzhaja ob 6.22, zahaja ob 17.07

* **Našla se je rušava rokavica** iz usnjaj, dobi se pri blaginji v kavarni »Slon« v Ljubljani.

POSILANO*

Prvenstvena tekma Ilirija : Primorje.

V »Jugoslaviji« z dne 11. t. m. priobčujeta g. K. K. t. č. tajnik Ljubljanskega nogometnega podsaveza pod gornjim naslovom notice, v kateri skuša braniti LNP, z ozirom na članek, ki je izšel v »Slovenskem Narodu« z dne 8. t. m. V notici pusti neovržene bistvene, konkretno razložene očitke in povdarja docela nebitvene točke. Ker se dotakne čisto po potrebnem tudi mene in skušal ustvariti utis, da je nevdržnim razmeram v LNP, kriv moj klub, hočem prispevati, da se njegovi »točni podatki« oz. nepravilno postopanje LNP v zadevi odpovedane prvenstvene tekme Ilirija : Primorje — eden izmed mnogih slučajev, — še bolj pojasnijo.

Vodstvo LNP. se bo na prihodnji seji prepričalo, da prvotno za I. t. m. določene tekme S. V., Celovec : Ilirija niso odpovedali Celovčani, temveč Ilirija na pritisk LNP. V ostalem je popolnoma nebitveno, kdo da je odpovedal tekmo. Bistveno je, da je LNP. zahteval od Ilirije, da igra prv. tekmo s Primorjem I. ali 8. t. m., da je Ilirija pristala v določnem roku na izžrebanji terminu I. t. m., da pa je upravni odbor LNP. v protislovju s pravili dan pred igro tekmo odpovedal, s čemer je napravil zopet enega redkih poražnih terminov jesenske nogometne sezone. Bistveno je nadalje, da je poslovni odbor LNP. določil tekmo na dan I. t. m., da pa g. K. kot tajnik tega sklepa ni objavil, kakor bi bila njegova dolžnost tudi ako bi bil imel res v rokah prošnjo SK. Primorja za odgoditev tekme.

Razgovorov v kavarni noben resen človek ne bo priznal za službeno obveščanje. Sklicevanje podsaveznega tajnika na to je naivno in obenem značilno za poslovanje v LNP. — Odstavek o neredu, ki je baje vladal lani v LNP, in o pasivni resistenci SK. Ilirije napram podsavezu so stara izrabljena natolcevanja, ki jih ni iznašel g. K. Zagotavljam g. tajnika, da je lanski nered napram letošnjemu redu v LNP. pravi vzor rednega poslovanja. — E. Betetto.

* Za vsebino tega poslanega je uradništvo odgovorno le toliko, kolikor predpisuje zakon.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič
Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«.
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Priporoča se spedičja
R. RANZINGER
Ljubljana — Jesenice. 33

Blažević Zvonimir
Spodnja Siska,
Celovška cesta št. 13
prodaja dalmatinsko šibeniško vino
na drobno in debelo. 3597

Prodajam takoj
POSESTVO
tri četrt ure od postaje Sava na Štajerskem. Gonda 10 orlov za sekanje drv, njive in travnikov 4 orale, redita se dve kravi. Bija in gospodarsko poslopje vse skupaj za 42.000 Din. Večasnica daje **Alif Hinko**, Trbovlje I. 3586

KOČIJA
dobro ohranjena, zelo lahka
se prod. 3595
Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Drobno sol
in špecerijske blago nudi po
najnižjih dnevnih cenah
tvrdka Sirc - Rant, Kranj, ter kupuje poljske prideleke in lepe suhe gobe po najvišjih cenah. 3607

Lepa, masivno zidana
dvostanovanska vila
v Mariboru, v bližini parka, naprodaj.
Poizve se: Maribor, Kopitarjeva ul. 6,
I. nadstropje, desno. 3535
Največja izbira 84/III
različnih pletenin, majic, nogavic
in rokavic pri tvrdki
A. & E. Skabernè Ljubljana
Mestni trg 10

Ljubezen na počitnicah

Roman.

Sedajle trčita skupaj. V tem hipu morda odkrije mož svoje karte, pokaže se, da je edino zato prišel sem, ker boče razčistiti situacijo... Kaj se zgodi? Kaj se zgodi?!... Z utripajočim srcem je prisluškovala Tuska.

A zgodilo se ni nič razburljivega. Poržicki se je približal in je prosil Pito, naj ga predstavi.

«Vaš sosed sem in imam čast, poznati vašo gospo soprogo in vašo hčerko. Dovolite torej...»

Zebrowski je vse dovolil. Odložil je s sirovim maslom namazan rogliček, vstal in stisnil igralcu roko. S polnimi usti je jecel, da ga «jako veseli». Njegove motne, utrujene oči so gledale vzhitno zdravi polni obraz Poržickega. Ta širokopleči, dobro gojeni mož je imponiral bednemu uradniku udrthi prsi.

«Ali ste prvokrat v gorah?»

«Da!... Ali načete sestiti?»

«Rad.»

«Izvolite cigareto?»

«Hvala lepa! Imam svoje. Ali vam smem ponuditi?»

«Najlepša hvala! Navajen sem svoje sorte.»

«Poznam jo. Sem namreč ondi doma.»

«S Kielckega?»

«Jaz tudi! To je pa res čudno!»

Zasmejala sta se.

Tusko je dražilo naglo sklenjeno prijateljstvo. Ljubše bi jej bilo, da Poržicki beži pred njenim možem. Toda mogoče je da se pretvarja, ker jo hoče obvarovati neprijetnih nastopov. Sklenila je, da bo takisto pogumna in se izkaže vredna njegove ljubezni.

Tuska je hitro dovršila svojo jutranjo toaletto in je stopila na verando. «O, tu je naša milostiva!» je vzkliznil Poržicki in jej je poljubil roko.

Tuska je igrala vlogo ljubeznive gospodinje ter sedla med Poržickega in svojega moža.

Opazovala je, kako težko je Zebrowskemu zadeti pristrčni ton Poržickega.

Tudi v zunanosti oboji mož je bila velikanska razlika. Od Zebrowskega je prihajal hlad, ki je ledenel kri, dočim je vel od Poržickega tople, oživljajoč tok. Čim dalje globlje se je potapljala v šablono «trikotnika», o katerem je imela le meglen pojem, kakor o legendarnem pticu, ki pa je strašen.

Mimogrede je omenil Poržicki tudi gledališče in svojo stroko.

«Pri gledališču ste, gospod?» Zebrowske je široko odprl svoje motne oči.

«Da!»

«A, a?»

Iz tega «a...?» je donelo začudenje in zaničevanje in Tuska je čutila to kot želitev Poržickega. Toda zdelo se je, da igralec ni zameril Zebrowskemu, kajti predlagal je za popoldne izlet v Kuznice. «Tam vam pokažemo deželno odgajališče.»

«Pred vsem bi rad videl gore.»

«Teh se boste še lahko nagledali. Mi smo se jih že najedli, kaj?» — Pri zadnjih besedah se je obrnil k Tuski.

«Vaša gospa soproga ni posebna prijateljica gor. Hribolazništvo ni njena specialiteta.»

«Ali je opasno?» je vprašal Zebrowski bojazljivo.

«Ka pa?»

«Takole majhna tura v gore.»

«Zakaj opasno?»

«Človek vendar lahko strmoglavi.»

«To je izključeno! Ako imate trdne noge in prisotnost duha, se vam ne more ničesar zgoditi.»

«Ali ste že bili v gorah,» je vprašal Zebrowski po kratkem obotavljanju.

Poržicki je prasknil v smeh.

«Poznam Tatro kakor moj lastni žep... A kako je s Kuznicami? Ali gremo?»

Tusko je oblila zona. V enem samem trenutku se je spomnila zelenega, obledelega, moževega plašča in ponošenega klobuka, premerila je njegovo neznanost postaviti in si je rekla, da se ne more z njim javno pokazati.

«Boli me glava in ostanem danes doma.» je rekla jako odločno.

Poržicki se je ozrl vanjo videl je, da je zdrava in skomizgnil z rameni.

«Prav zato bi vam vožnja dobro dela.»

Toda vetala je in sunila stol vstran.

«Ne, prosim vas, nikar ne prigovarjajte...»

Zivčna napetost je trajala predolgo.

Solze so jej zadrignile grlo.

«Moram leči.»

Odšla je v sobo. Zebrowski je obsedel za mizo.

«Proti migreni najbolj pomaga mir.» je razlagal polglasno. «Pojdem s Pito malo na izprehod.»

«Da, da, to bo najbolje!»

Videti je bilo, da je Poržickemu neprijetno. Hotelo se mu je iti za Tusko, a ni mogel. Kakor maček se je torej tiho splazil v svojo sobo.

Maso časa nato je slišal, da odhajata Zebrowski in Pita. Stopil je za njima pred hišo in je gledal, kako se oddaljujeta po cesti.

«Fenacetin.»

Poržicki je pomolil roko s praškom skozi okno. V sobo ni hotel iti, Tuska je ležala opravljena na postelji. Obraz je imela zakopan v blazino.

«Gospa Tuska, fenacetin!»

Tuska je s težavo dvignila glavo.

«Hvala, gospod, ne vzamem ga!» je odgovorila s slabim glasom.

«Ali pomaga vam?»

«Ne... meni ne pomaga nobena stvar.»

«Se vedno je pomagalo.»

«A sedaj ne pomore.»

«Kaj vam je, gospa?»

To vprašanje jo je zdrazilo.

«Kaj, gospod, vi še vprašujete?»

Sedla je na posteljo in ga je gledala s široko odprtimi očmi.

«Saj vas vendar ni jezil. Videti je jako rahločuten mož,» je odgovoril Poržicki.

Tuska se je porogljivo nasmejala.

«Vkljub svoji rahločutnosti ni mogel prikriti svojega omalovaževanja, ko je zvedel, da ste igralec. Zanj me je bilo sram.»

«Kaj, poznal ni mojega imena. Ni sem mu zameril.»

Popustljivost Poržickega je dražila Tusko še bolj. Vstala je s postelje in je začela nemarno hoditi po sobi sem in tja. Ko je stopila k oknu, se je igralec ozrl, potem jej je urno poljubil roki.

To je privedlo Tuska do skrajnosti. Začela je ihteti, najprej tiho, potem vedno glasneje.

«Ne morem prenašati tega!»

«Ali ste tako nesrečni z njim?» Iz njegovega glasu je donelo resnično sočutje.

«V vsakem oziru sva na dveh različnih tečajih... To je strašno!»

Vkljub sočutju ni vedel, s čim bi jo utešil.

«Prosim te, pomiri se!»

Toda čim bolj jej je prigovarjal, tem huje je ihtela. Kajti čakala je silnejše, odločilnejše besede.

«Ne jokaj, muckaj!»

To je posušilo njene solze. Ironično ga je pogledala. To je bilo torej vse, kar jej je imel povedati? Srečale so se njune oči, in očem so sledile ustnice.

Poljubljala sta se z vsem žarom svoje duše. Šele, ko je nekdo stopil v vežo, sta se razbegla, on pred hišo, ona k zrcalu, da si popravi lase in izmije oči.

Po cesti iz mesta sta prihajala Zebrowski in Pita. Zebrowski je hodil sključeno, z drsajočimi koraki, v očeh je imel polno solčnih vizij Tatre, ki jo je v vsej veličini videl z Novotarske ulice. Njegova ubožna domišljija ni mogla prenašati tega orjaštva, vseh krasot teh v solnčnem žaru lesketajočih se granitnih velikanov. Šel je molče mimo Pite in je samo zdaj pa zdaj odkimal z glavo.

Ko je ob hišnem plotu došel Poržickega, se je ustavil:

«Veste, gospod, tega bi ne bil nikoli pričakoval!»

«Česa?»

Toda ne da bi jasneje raztolmačil svoje misli, je ponavljal venomer:

«Tega bi ne bil pričakoval.»

Pita je na svoj način zakrožila uste- ca in je pojasnila:

«Papa govori o gorah.»

«Da, gospod, o gorah.»

Po kratkem molku je pristavil:

«Videti moram spečega viteza na Giewontu. Ali je res podoben vitezu?»

«Gotovo, ako vzamete na pomoč malo domišljije.»

Bled nasmeh, kakor predvečerna me- gla, je ovil obraz Zebrowskega.

«To se zgodi, gospodi, to se zgodi.» Pitina usteca je obkrožala vedno izrazitejša ironija...

XXXIII.

«Tudi danes ne pojdeš z menoj na izprehod?»

«Ne morem.»

«Se vedno si bolna?»

«Se vedno.»

«Skoda, tako rad bi šel v Kościelce.»

«Pojdi s Pito.»

Ze tretji dan se je delala Tuska bolno, ker ni hotela pokazati zakopanih gospodi svojega moža. On pa, kakor da ga je pičila tarantula, ni mogel niti trenutek obsedeti na istem mestu. Ze od ranega jutra se je motovil po svoji sobi, pljuskal po vodi, se oblačil, odpiral in zapiral hreščeča vrata verande, lazil okrog hiše, nagovarjal Gorale in bil navdušen nad njihovimi licemersko naivnostjo in preprostostjo.

Kupil si je goralski jopič in gorsko palico, najceneje, kar je bilo možno dobiti. Jopič je bil dosti prevelik, toda ni se ločil od njega niti opoldne, ko je bilo silno vroče. Videti je bil v tem jopiču smešen in grd. Tuska ga je z okna opazovala in ga primerjala s Poržickim, ki je nosil svoj brezhibno priko- rojen jopič s šikom in eleganco. Imela je večkrat priliko, opazovati oba, ker Poržicki je skoraj neprestano obkrožal hišo in je večkrat srečal Zebrowskega.

Govorila sta o vsakdanjih stvareh, toda pogovor je bil živahen. To je Tusko jezilo in mučilo. Mnogo ljubše bi jej bilo, da sta moža zoprn drug druge- mu. Ta sloga jej je povzročala bole- st in ponižanje.

«Ta Poržicki je videti prav dostojen človek, četudi je igralec,» je dejal ne- kega dne Zebrowski, medtem ko je popravljal svojo palico, s katere so že davno popadali mesingasti obročki.

«Četudi je igralec!» je odgovorila Tuska izživajoče. «Morda ima prav za- to lepo dušo, ker je umetniška natura.»

Zebrowski je zmajal z glavo.

«Umetniki v splošnem niso poštenja- ki,» je dejal s prepričanjem.

Tuskiine oči so zagorele kakor dve sveči.

(Dalje prihodnjik).

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Din, vsakih sedemdeset 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, re- premične do 20 besedi 5 Din, vsakih sedemdeset 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znamkah.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znamki za odgovor.

Službe

Primerne službe

išče reallec-abiturjent, če mogoče take pri kateri ui zaposlen cel dan. Cenjene ponudbe pod «Primorec» na upravo «Jutra». 3593

Gospodinjstva

z prakso, večša strojepisja in notarskih poslov, želi pre- meniti službo pri notarju ali odvetniku. Nastop 1. novem- bra. Ponudbe se prosijo pod «Narjiva» na upravo «Jutra».

Urarski pomočnik,

spreten, z dobrim orodjem, išče mesta. Službo lahko na- stopi takoj. — Naslov pove upravo «Jutra». 3575

Deklica

z dežele, stara 18 let, va- jena nekoliko trgovine, želi v svrhu nadaljnje izobrazbe stopiti kot vajenka v trgo- vino mešane stroke v mestu ali na deželi. Cenjene po- nudbe na upravnistvo «Jutra» pod «Vajenka». 3569

Kupim

Kupim drva, 3578 bakova, več vagonov, 1 m dolga, brez okrogline in grč, debela in težka polena, zim- ska sečnja 1921. Pisemne ponudbe pod «Drva» na upravo «Jutra». Ustno se naslov pozive istotsam.

Prodaj

Kompletne spalnice, nova, iz mehkega lesa, hra- stovo imitirana, se ceno pro- da. Pogleda se lahko pri trvdki: Brata Rožič, Vegova ulica 8, Ljubljana. 3583

Trgovci,

konzumna društva, se opo- zarjajo, da se pri nakupu sira obrnejo na trvdko Albin Turk. Ljubljana, Prešernova

ulica 48, katera ima emen- talski, holandski in polemen- talski sir vedno na zalogi po najnižjih cenah. 3572

Prodaj se

nova, masivna hrastova spal- nica s pisbo. Naslov pove upravo «Jutra». 3584

Stanovanja

Akademik, 3588

jurist, išče sobo, če mogoče s hrano. Ponudbe pod «Aka- demik», St. Peter pod Sveto goro, poštnoležeče.

Na stanovanje in hrano

se sprejme dijak nižjih raz- redov srednje šole, v bližini pošte. Naslov pove uprava «Jutra». 3585

Nepremičnosti

Prodaj se hiša 3579

z vrtičkom, so dve sobi, klet ter biev. Pojasnila daje Jakob Kapus, Nova vas št. 2, pošta Lesce, Gorenjsko.

Razno

Kono. prometna pisarna «UNIVERZAL» v Mariboru, Aleksandrova cesta 28 prodaj: 355

Razvito elektrotehni- no podjetje z vsem in- ventarjem in materialom z velikimi lokali, sredi mesta, s koncesijo. Cena dva in pol milijona kron. Priložnostni nakup:

veliko lesno industrij- sko podjetje s poslopji, kompletnimi stroji za mi- zarsko tovarno, lokomobil itd., primerno tudi za pre- ureditev v drugo industrij- sko podjetje. Cena pet mi- lijonov kron;

nad 100 posestev v bli- žini Maribora, od 300.000 do pet milijonov kron, vile in stanovanjske hiše v Ma- riboru, Ptaju, Celju, Bre-

žicah, Ljubljani, Mokro- nogu, Gracu ter v vseh krajih Slovenije. Stanova- nje v nekaterih takoj. Cena 400.000 do dva milijona kron;

dve krasni, dvonad- stropni hiši v Mariboru, z velikim vrtom, avtogarajo, hlevi za konje itd., v naj- lepšem delu mesta, kleti, pripravne za vinsko vele- trgovino ali kako indu- strijo. Cena štiri milijone kron;

ono- in dvostanovanj- ske hiše v Studencih, Pobrežju, Novi vasi pri Mariboru. Cena od 41.000 do 800.000 K. Stanovanja takoj;

fevdalen grad na Hr- vaškem, dobro obranjen, čez 20 stanovanjskih pro- storov, kapela, dvorane- šest oraloz zemlje, gospo- darska poslopja, 10 minut od kolodvora. Cena tri mi- lijone kron, pripraven tudi za veliko industrijsko pod- jetje;

zamenja:

hiše v Gracu, Celju, Ljub- ljani z hišami v Mariboru;

kupi:

gozdna posestva v vsa- kem obsegu, vilo v bližini parka v Mariboru, vino- gradna posestva in tovar- niško poslopje;

išče:

še tri družabnike za pre- zetje in adaptacijo veli- kega hotelskega podjetja, z velikim kompleksom po- slopij v Mariboru, najpro- metnejša točka, s kapita- lom skupa tri milijone kron, drug kapital že za- siguran. Primerno za ho- telirije, mesarje, peke in stavbenike, ki si hočejo za- sigurati lokale, dobavo in adaptacijska dela;

družabnike za pristop k raznim industrijskim, tr- govskim in obrtniškim p- djetjem, h konc. priv. banč- nemu podjetju itd.;

dva sobi, sredi mesta Ma- ribor, primerne za pisarne in plača visoko najemno.

Prodaj se

stroj za izdelovanje sodavice, s polnilcem za sifon in poka- lice, znamke «Pochter», model I B, v dobrem stanju za 5000 Din, ista- tam se prodaj koleselj za 2500 Din in močan voz na peresih z lest- vinami za 3000 Din pri

Emilu Morétu, sodavičarju Ljubljana, Martinova cesta 11.

SVILA

modni nakit, vse potreb- ščine za šivilje in krojače najceneje

pri A. Šinkovic nasl. K. SOSS 43/111 Ljubljana, Mestni trg 19.

Kostanjev les

za izdelovanje tanina (1-20 m d.) kupuje 3563 Nabavna centrala taninskih tovarn d. z o. z. Brzjav: Kostanin. Celje, Rškerčeva 6.

Naročajte „Jutro“!

Advokat

DR. JAKOB MOHORIČ

je otvoril odvetniško pisarno v hiši Zadružne gospodarske banke na Miklošičevi cesti, 11. nadstropje, v Ljubljani.

Automobile kolesa, motorje pnevmatiko vseh vrst olje, bencin

in druge potrebščine ima vedno v zalogi

F. Floriančič Ljubljana.

Suhe gobe in kumno kupuje 3478 Sever & Rom, Ljubljana Wolfova ulica 12.

SODE

v popravljenem dobrem stanju razpošilja, dokler traja zaloga. Istotam se kupujejo stekleni baloni. J. Avguštin, Ljubljana, Jorncva cesta št. 231. 89.1